Postens paketrörelse 1885–1920

av Sören Andersson

Posttaxor för inrikes paket

I samband med de omfattande ändringar som genomfördes i poststadgorna den 1 januari 1873 började man att skilja på så kallade småpaket och övriga paket. Småpaketen fick väga högst två skålpund och portot för dessa var enhetligt över hela landet. Dessa paket skulle ha ett format som gjorde att de fick plats i postväskorna och de bars ut av brevbärarna. För tyngre paket tillämpades en zontaxa där portot var beroende av avståndet. Dessa paket fick också normalt avhämtas av mottagaren efter avisering.

Den 1 januari 1880 avskaffades zontaxan för inrikes paket och man övergick till att ange vikten i kilogram. Den taxa som nu infördes kom att gälla till den 1 juli 1896. Gränsen för småpaket sattes till ett kg. Denna åtskillnad mellan småpaket och övriga paket kom dock inte att ha någon nämnvärd betydelse med undantag för reglerna beträffande utbärningen. Hur portot kom att utvecklas för vanliga inrikes paket framgår av tabell 1.

Maximivikten för inrikes paket var 50 kg från 4 augusti 1892. Vissa undantag från denna regel fanns dock bland annat beroende på vilka befordringsmedel som posten använde sig av. Sålunda fanns en regel om att paket som befordrades med gående bud fick väga maximalt 1 kg för vanliga paket och 1.5 kg för tjänstepaket. Lägre viktgränser fanns även för paket som utväxlades med poststation.

SÖREN ANDERSSON är född 1951 i Älgarås i Västergötland. Sedan 1981 driver han ett auktionsföretag med huvudinriktning på brev och posthistoria från de nordiska länderna. Han är ledamot av styrelsen för SSPD (Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation) och samlar speciellt äldre svenska paketadresskort till utlandet.

Skrymmande paket

För skrymmande inrikes paket infördes en tilläggsavgift på 50 % den 1 juli 1897. Denna avgift avrundandes i förekommande fall uppåt till helt öre.

Ilpaket

Möjlighet att begära ilbefordran av paket infördes den 1 oktober 1917. Tilläggsav-

Tabell 1. Taxa för inrikes paket 1880–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla					
	1.1.1880	1.7.1896	1.7.1905	1.7.1917	1.6.1918	1.7.1920
0.5	30	30				
1	50	50	30	40	60	80
1.5	90	75				
2	120					
2.5	150					
3	180	100	50	65	90	110
3.5	210					
4	240					
4.5	270					
5	300	150	75	90	120	140
per ytterl. 0.5 kg	30	15	15			
1 kg				40	40	80

Bild 1. Lägsta portot för inrikes paket var 30 öre mellan 1873 och 1917 även om viktgränserna varierade något. Detta adresskort med 30 öre Oscar II är helt privattryckt. Det skiljer sig från postverkets genom bokstävernas utformning och papperets färg som är gul. Privattryckta adresskort från denna tid förekommer mycket sparsamt. Av de kända exemplaren saknar ett blankettnummer.

giften för denna tjänst var normalt 80 öre per 5 kg fram till och med 30 juni 1920 och därefter 140 öre per 5 kg. Vissa paket fick dock ilbefordras utan extra avgift. Detta gällde främst tjänstepaket med en vikt av högst 10 kg och paket innehållande depeschlådor eller så kallade valises diplomatiques. Dessutom gällde att paket innehållande medicin *från* apotek fick sändas som ilpaket utan tilläggsavgift. Den 6 maj 1919 infördes vidare en regel enligt vilken vaccin och serum fick skickas *till* apotek som ilpaket utan extra avgift.

Ilbefordran innebar att paketen befordrades med brevposthastighet. Detta hade skett redan tidigare beträffande asspaket och beträffande paket med medicin redan från 1912. Vid införandet av begreppet ilpaket började dock asspaketen att befordras med paketposten med motivering att det annars skulle gå att kringgå ilavgiften genom att begära assurans som var billigare.

Som framgår av tabell 19 i statistikavsnittet kom en relativt stor andel av ilpaketen att skickas utan tilläggsavgift. Främst torde detta dock ha avsett lättare tjänstepaket.

Det gick även att begära expressutdelning av paket. Det bör observeras att express endast medförde en snabbare hantering på adressorten, vanligtvis genom att paketet aviserades snabbare. Il däremot avsåg en snabbare befordran genom att paket sändes med samma lägenheter som brevposten.

Silverpaket och Guldpaket

Fram till och med den 31 december 1917 fanns särskilda taxor för paket som innehöll myntat guld eller silver. Dessa taxor uttrycktes per kilogram men innefattade såväl befordrings- som assuransavgift. Taxorna var oförändrade under hela perioden, och avsändaren fick själv välja om han ville tillämpa taxan eller betala efter den vanliga paket- och assuranstaxan.

För guldförsändelse utgjorde avgiften 1 kr per halvkilo upp till 5 kg. För tyngre försändelser var avgiften 10 kr för första 5

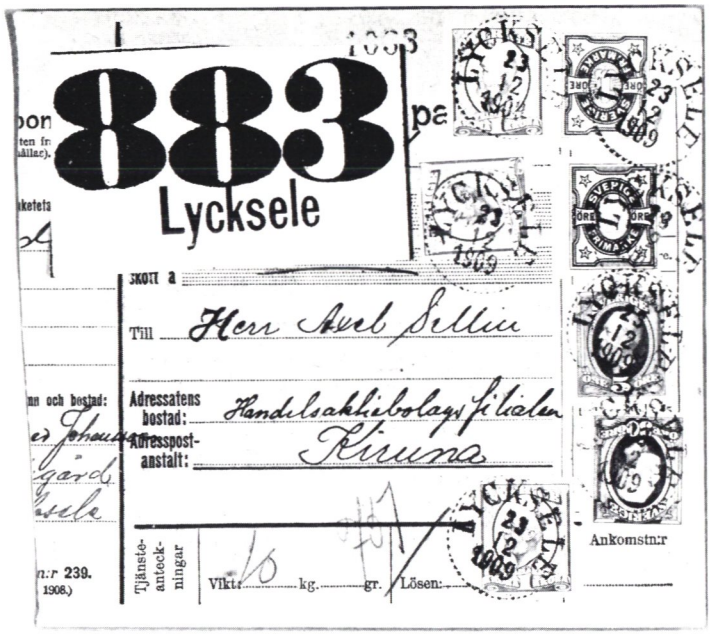

Bild 2. Adresskort till skrymmande paket på 9.5–10 kg. Grundavgiften var 225 öre och tillägget för skrymmande 112.5 öre avrundat till 113 öre. Denna taxa gällde 1 juli 1905 till 30 juni 1917. Den storformatiga nummeretiketten skulle egentligen sättas på paketet men sattes ibland av misstag på adresskortet.

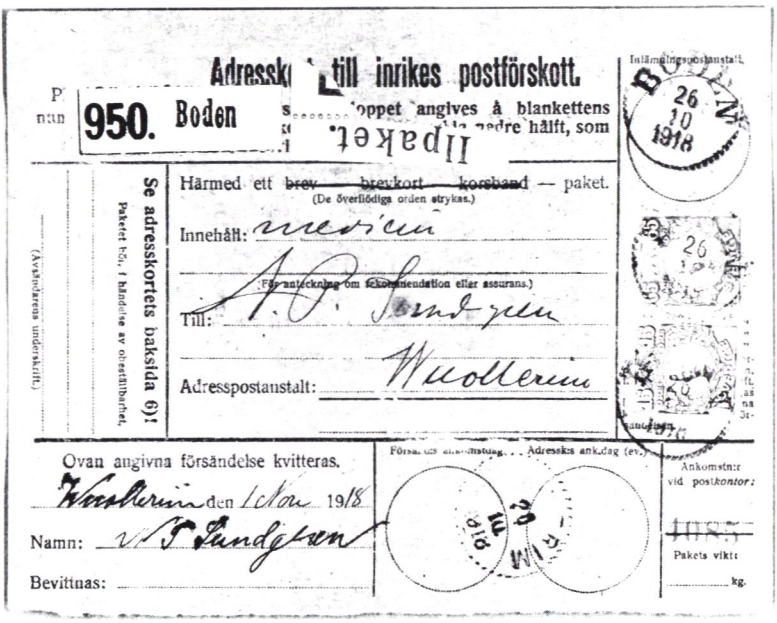

Bild 3. Ilpaket med medicin som befordrats utan tilläggsavgift. Paketportot utgjorde 60 öre för 1 kg från 1 juni 1918 till 30 juni 1920. Postförskottsavgiften var 20 öre för 5–25 kr från 1 juni 1918 till 30 juni 1919. Adresskortet har även den då nyligen införda ilpaketetiketten. Det skymtar också en del av den större etikett som var avsedd att sättas på paketet.

kg och därefter 50 öre för varje överskjutande halvkilo. Några bevarade adresskort till guldpaket är för närvarande inte kända och taxan har förmodligen utnyttjats i mycket ringa omfattning. Den var nämligen med tanke på dåvarande kilopris på guldmynt mycket ofördelaktig och det torde så gott som alltid ha varit billigare att utnyttja taxan för vanliga asspaket.

Taxan för silverförsändelser var 50 öre för första halvkilot och sedan 25 öre för varje halvkilo därutöver. I jämförelse med i vart fall 1880 års pakettaxa var detta således en mycket fördelaktig taxa. Enligt denna kostade ett vanligt trekilos paket 180 öre exklusive assavgift medan däremot ett silverpaket på 3 kg kostade 175 öre inklusive assurans. Trots detta är det i bild 4 avbildade adresskortet det enda som hittills kommit fram. Silverpaket har dock tidigare varit mycket lite uppmärksammade i den filatelistiska litteraturen, varför flera adresskort förmodligen kan komma att upptäckas efter hand.

En speciell taxa fanns vidare för "guld och silfver i tackor, som med jernvägspostkupé från någon av rikets gränsorter direkt fortskaffas till Riksbanken i Stockholm". Avgiften för detta var 5 öre per halvt kilogram. Något dokument som visar exempel på denna taxa har ännu inte kunnat upptäckas. Det är även oklart hur denna avgift redovisades och om adresskort användes.

Hemforsling av paket

Som nämnts ovan distribuerades paket upp till 1 kg normalt som brev. Tyngre paket fick däremot mottagaren efter avisering hämta på postanstalten. Från 1883 anges dock i taxorna en avgift för hemforsling av paket. Denna uppgår till 15 öre för paket om 1–3 kg, 25 öre för 3–10 kg och 35 öre för tyngre paket. Det är ganska oklart i vad mån postanstalterna ordnade möjligheter till hemforsling. I skriften Postala Meddelanden nr 1 1961 som innehåller en sammanställning över posttaxorna 1916–1961 står det att ovannämnda avgift för hemforsling endast kom att tillämpas i Stockholm. Att möjligheten fanns i Stockholm framgår dock av cirkulär 1892.

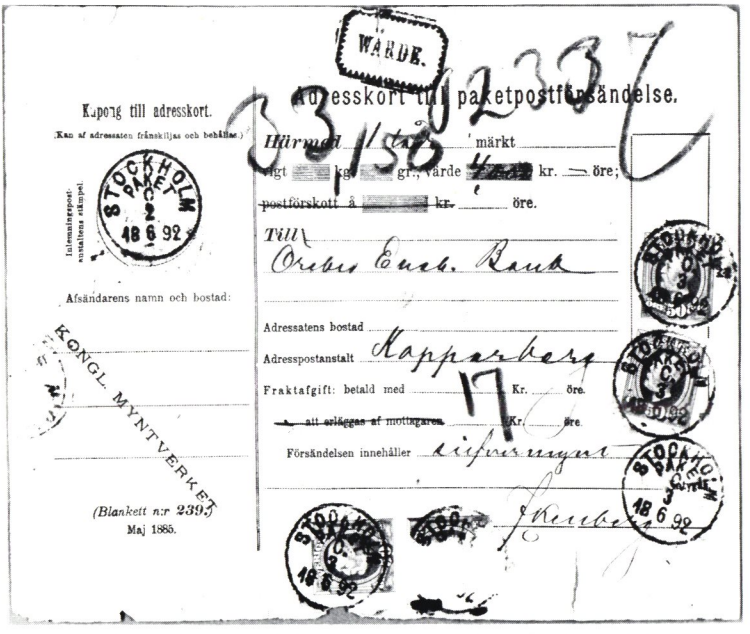

Bild 4. Adresskort till silverpaket 33–35.5 kg. Taxan var 50 öre för första halvkilot och därefter 25 öre per halvkilo eller sammanlagt 17 kr. På baksidan av adresskortet finns totalt 30 st 50 öre Oscar.

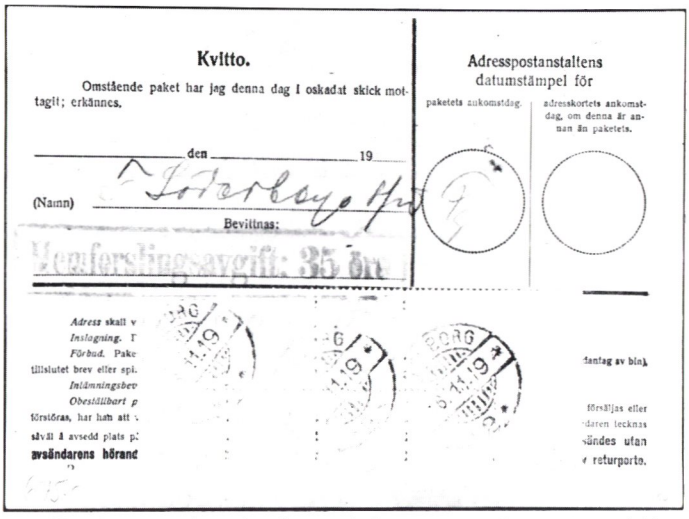

Bild 5. Adresskort till paket som hemforslats och försetts med en stämpel Hemforslingsavgift 35 öre. Om denna stämpel använts av postverket eller Stockholms Expressbyrå är dock okänt.

Här redovisas ett avtal tecknat med Stockholms Expressbyrå som åtar sig hemforsling enligt den nämnda taxan.

I cirkulär den 15 februari 1919 ändras reglerna då det meddelas att Kunglig Majestät beslutat att avgift för hemforsling skall uttas med belopp motsvarande Postverkets självkostnad.

Utrikes pakettaxor

Bortsett från tidningstaxorna som var olika för varje tidning var inga taxor så omfattande och komplicerade som de utrikes pakettaxorna. Det är därför inte möjligt att inom ramen för detta arbete lämna en fullständig redovisning för dessa taxor. I stället kommer endast några exempel att redovisas och då främst beträffande länder till vilka bevarade adresskort är kända. Vidare redovisas så ingående som möjligt en källförteckning över de taxepublikationer som användes.

De utrikes paketen indelades under den aktuella perioden i tre huvudgrupper nämligen Postpaket (colis postaux), Tariffpaket och Mellanrikspaket.

Trafiken med *Postpaket* hade sitt ursprung i en postkonvention ingången i Paris 3 november 1880. Denna innehöll förenklade regler för utväxling av paket på högst 3 kg (senare höjt till 5 kg). I det ursprungliga avtalet utgjordes taxan av 50 guldcentimes (36 öre) för varje land paketet passerade, avsändar- och mottagarlandet inräknat. I vissa fall fick länderna höja avgiften för ankommande och avgående paket, dock ej för transiterade paket. De svenska inrikes paketportona var vid denna tid mycket höga sett i ett internationellt perspektiv. Detta bidrog förmodligen till att Sverige fick höja avgiften för ankommande och avgående paket med 1 guldfranc. Denna höjning ändrades sedermera till 75 guldcentimes (ctm). Sverige synes dock inte ha utnyttjat denna möjlighet fullt ut vid transport landvägen över Danmark utan då endast lagt på 75 respektive 50 centimes. Ett tillägg fick också göras för sjötransport (se tabell 2) vilket bland annat ledde till en högre taxa till Korsika än till det franska fastlandet.

Tabell 2. Tillägg för sjötransport av Postpaket.

Avstånd sjömil	Tillägg, centimes
0– 500	25
500–1 000	50
1 000–3 000	100
3 000–6 000	200
6 000–	300

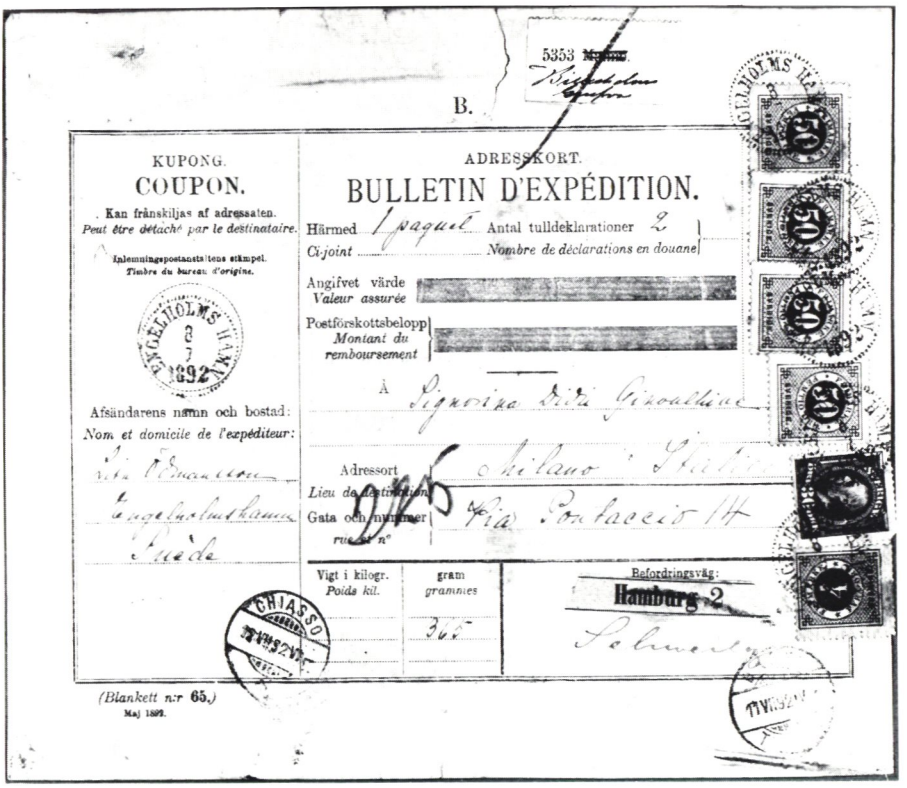

Bild 6. Adresskort till postpaket till Italien taxerat enligt 1880 års avtal. Portot utgjorde 100 ctm i Sverige, 50 ctm i vardera Danmark, Tyskland och Schweiz och 75 ctm i Italien. Tillsammans totalt 325 ctm vilket omräknades efter kursen 0.72 och således motsvarade 234 öre. Noteringen 225 i rödkrita avser förmodligen det främmande portot i ctm.

Ursprungligen var endast ett drygt tiotal länder anslutna till konventionen om postpaket och hela taxan fick plats på en enda sida. I synnerhet under 1890-talet utvecklades dock trafiken mycket snabbt och över 130 länder och områden kom att ansluta sig och taxan blev över 50 sidor tjock. De ursprungliga taxeringsprinciperna hade då i vissa fall modifierats en del, i synnerhet för paket som sändes via England.

Tariffpaketen kan sägas vara den äldsta formen av internationella paket. För dessa beräknades taxan i stort sett genom att de inrikes taxorna lades ihop för samtliga länder som paketet passerade. Detta gällde såväl befordrings- som assuransavgift. Särskilda tillägg förekom även för sjötransport.

Mellanrikspaket var en beteckning som användes för paketen till Danmark och Norge. För dessa tillämpades taxor enligt speciella avtal. Samma gällde för paketen till Finland och Sankt Petersburg före den 26 oktober 1895. En mellanställning intar de paket som i huvudsak under 1910-talet befordrades till USA med direkt lägenhet för 80 öre per kg. Dessa betecknas ibland som mellanrikspaket och ibland som postpaket.

Källor för utrikes pakettaxor

Taxeuppgifterna för utrikes paketpost återfinns i de olika Brevtaxorna och Paketposttaxorna. Dessa kom ut med några års mellanrum. Dessemellan intogs ändringar av taxorna i kungl Generalpoststyrelsens Allmänna Cirkulär serie A Bihang. I vissa fall hänvisas också till tyska taxor. För att ge en klar bild av det hela redovisas taxorna i kronologisk ordning enligt följande.

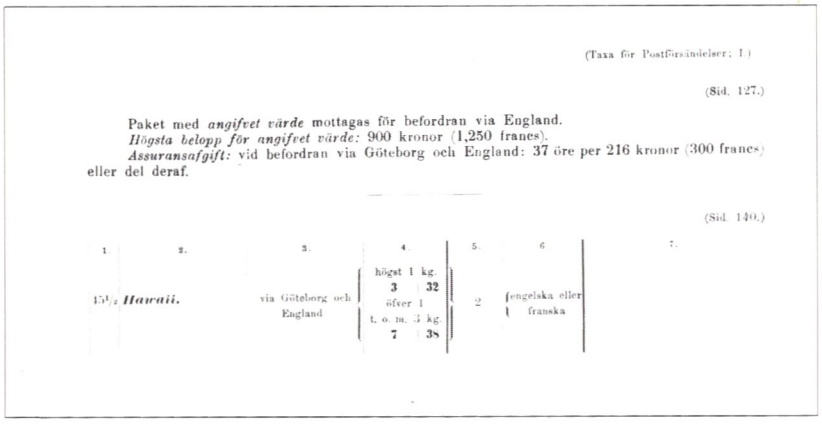

(Taxa för Postförsändelser; I.)

(Sid. 127.)

Paket med *angifvet värde* mottagas för befordran via England.
Högsta belopp för angifvet värde: 900 kronor (1,250 francs).
Assuransafgift: vid befordran via Göteborg och England: 37 öre per 216 kronor (300 francs) eller del deraf.

(Sid. 140.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
15½	*Hawaii.*	via Göteborg och England	högst 1 kg. 3 32 öfver 1 t. o. m. 3 kg. 7 38	2	engelska eller 1 franska	

Bild 7. Exempel på ändringstryck till posttaxa. I själva cirkuläret anges var i taxorna dessa ändringar ska sättas in.

19 maj 1883 utsänds 1883 års Posttaxa som innehåller uppgifter om taxor till de vanligaste adressländerna. För tariffpaket till mera avlägsna länder hänvisas till den tyska "Packetposttarif für das Ausland".

20 februari 1888 utsänds 1888 års Taxa för Postförsändelser lilla upplagan till postanstalterna. Ej heller i denna finns taxorna till de mera avlägsna länderna.

10 augusti 1888 utsänds 1888 års Taxa för postförsändelser, stora upplagan. Denna innehåller fullständiga taxor för utrikes paket.

10 januari 1891 utsänds 1890 års Taxa för Postförsändelser I. Denna innehåller taxeuppgifter för postpaket och mellanrikspaket men ej för tariffpaket. För de senare tillämpas 1888 års taxa stora upplagan med ändringar, och ändringar till denna fortsätter att utkomma.

21 mars 1896 utsänds 1896 års Taxa för Paketpostförsändelser förra delen. Denna innehåller taxor för inrikes paket och Postpaket. Den saknar således uppgifter för Mellanrikspaket och Tariffpaket. För dessa tillämpas fortfarande äldre taxor med ändringar.

17 april 1897 utsänds (1896 års) Taxa för Paketförsändelser senare delen. Den innehåller fullständiga taxeuppgifter för Mellanrikspaket och Tariffpaket.

9 juni 1899 utsänds 1899 års Taxa för Paketförsändelser förra delen. Denna innehåller taxeuppgifter för Inrikes paket och Postpaket.

31 maj 1902 utsänds 1902 års Taxa för Paketförsändelser förra delen. Denna innehåller taxeuppgifter för Inrikes paket och Postpaket. För övriga paket tillämpas fortfarande 1896 års taxa senare delen med ändringar.

11 februari 1904 utsänds 1903 års Taxa för Paketförsändelser senare delen till postanstalterna. Denna innehåller fullständiga uppgifter för Mellanrikspaket och Tariffpaket.

11 december 1909 överlämnas till postanstalterna en skrift kallad "Tabell angivande; jämte sammanlagda befordrings- och assuransavgifterna för Postpaket (Colis Postaux), de Portoandelar och, i förekommande fall, andelar av assuransavgift, hvilka skola utgöras af eller redovisas till Svenska postverket för dylika paket. Oktober 1909." Denna skrift används i avvaktan på ny taxa även som taxa för Postpaket.

3 augusti 1912 utsänds 1911 års Taxa för Paketpostförsändelser. Denna innehåller taxor för alla typer av paket. Taxorna för utrikes tariffpaket är dock summariska och här hänvisas ånyo till den tyska "Paketposttarif".

27 april 1914 utsänds Taxeringstabell för Postpaket. Denna är häftad i ett eget band men är formellt ett ändringstryck till

1911 års Paketposttaxa (Cirkulärbilaga).

16 november 1920 utsänds Interimistisk Taxeringstabell för Postpaket. Även denna är formellt ett ändringstryck till 1911 års Paketposttaxa.

Mellan dessa utgåvor publiceras som nämnts ovan ändringar i cirkulären. På vissa bibliotek kan man även finna rättade exemplar av taxorna där ändringarna skrivits eller klistrats in.

Även de tyska Paketposttariffböckerna kom ut med några års mellanrum med publicering av ändringar dessemellan i cirkulär. (Amtsblatt). Tyvärr har jag inte lyckats finna dessa publikationer i Sverige trots att de på sin tid skulle finnas vid utväxlingspostkontoren. Den som önskar få tag i dessa skrifter får därför vända sig till Postmuseet i Frankfurt am Main eller Postbiblioteket i Berlin.

En intressant notis beträffande taxorna finns vidare i ett cirkulär av den 28 oktober 1916. Där heter det att befordran över England kan vara möjlig även om detta inte anges i taxorna. Begär en kund därför att ett paket skall befordas över England och uppgift om taxa saknas skall denna i sådant fall inhämtas från Postverkets taxekontor. Vilka källor som då användes av Postverket är okänt.

Pakettaxor till Danmark och Norge

Avgifterna för paket till Danmark och Norge var lika under den aktuella perioden. Endast i vissa smärre reglementariska frågor förelåg skillnader länderna emellan. Taxorna framgår av tabell 3. Reglerna för maximal vikt varierade en hel del. Bland annat gällde att till ett flertal postaabnerier i Norge dit posten befordrades med gående bud var maxvikten 1.5 kg. För vissa paket till riksbankernas huvudkontor var maxvikten 125 kg men i övrigt var den normala maxvikten från 1893 50 kg.

Skrymmande paket

Även till Danmark och Norge var tillägget för skrymmande paket normalt 50 % av befordringsavgiften. Tillägget var dock endast 40 % för paket mellan 1.5 och 3 kg före 1 oktober 1896 och för paket mellan 1.5 och 5 kg under perioden 1 oktober 1896 till 30 augusti 1917.

Ilpaket

Inte förrän den 1 januari 1920 infördes avgifter för befordran av ilpaket till Danmark och Norge i taxorna. Avgiften var då 120 öre per paket och maxvikten var 5 kg. Redan den 1 oktober 1920 höjdes denna avgift till 170 öre.

Tabell 3. Taxa för paket till Danmark och Norge i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla					
	1.10.1881	1.5.1896	1.10.1896	1.9.1917	1.1.1920	1.10.1920
0.5	30	30	30			
1	60	60	60	60	60	90
1.5	90	90	90			
3	120			90	90	130
3.5	150					
4	180					
4.5	210					
5	240	120	120	120	120	170
5.5	270	270	165			
6	300	300	180	160	170	250
per ytterl. 0.5 kg	30	30	15			
1 kg				40	50	80

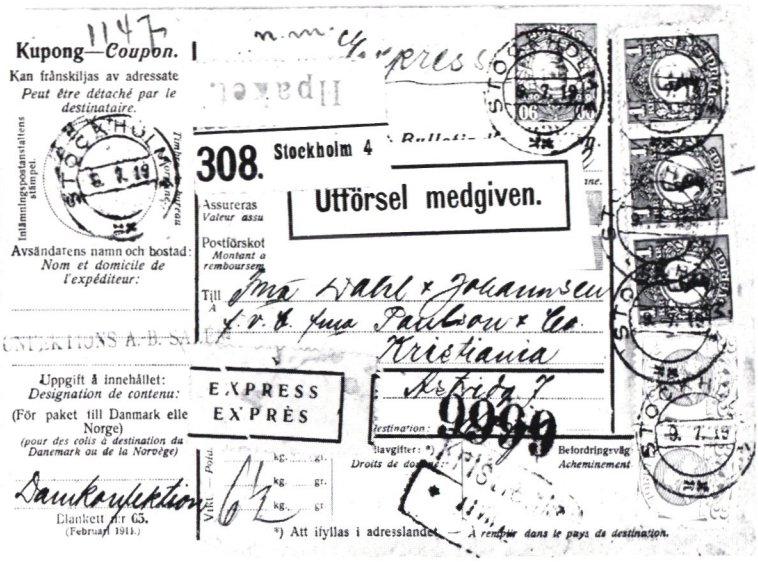

Bild 8. Ilpaket med expressutdelning 6–7 kg till Norge, porto 396 öre. Befordringsavgiften utgjorde 200 öre och expressavgiften 36 öre. Någon taxa för ilpaket till Norge fanns inte vid denna tid och ilavgiften har därför tagits ut enligt inrikes taxa med 80 öre per 5 kg. Något stöd för detta förfaringssätt har inte kunnat upptäckas i cirkulär eller reglementen.

Guld- och silverpaket

Taxorna för guld- och silverpaket var de samma som de som gällde inom Sverige. Dock kom de att tillämpas ända till och med den 30 december 1919. Maxvikterna var även i vissa fall högre. Således fick guldpaket väga ända upp till 250 kg.

Postförskottspaket till Danmark och Norge

Fram till den 1 april 1886 var postförskottsavgiften 25 öre upp tilll 50 kr och 30 öre för belopp mellan 50 och 100 kr, som var maxbelopp. Därefter utgör postförskottsavgiften 15 öre för 0–15 kr, 30 öre för 15–100 kr, 45 öre för 100–200 kr, 60 öre för 200–300 kr och 75 öre för 300–360 kr. Det är intressant att notera att avgiften för de lägsta postförskotten är lägre än för inrikes paket samt att maxbeloppet är högre.

Den 1 juli 1892 ändras den lägsta gränsen så att postförskott upp till 25 kr kostar 15 öre. Den övre gränsen höjs den 1 oktober 1907 till 720 kr. Avgiften för belopp över 300 kr blir då 60 öre för de första 300 kronorna och 15 öre per 100 kronor däröver.

Den 1 januari 1920 ändras taxan och den övre gränsen höjs till 1 000 kr. Avgifterna blir då enligt följande: 20 öre för 0–5 kr, 30 öre för 5–50 kr, 40 öre för 50–100 kr, 60 öre för 100–250 kr, 85 öre för 250–500 kr, 110 öre för 500–750 kr och 135 öre för 750–1 000 kr. Denna taxa justeras ånyo den 1 oktober 1920 genom att avgifterna för postförskott under 50 kr höjs med 5 öre till 25 respektive 35 öre.

Assavgifter till Danmark och Norge

Assavgifterna för paket till Danmark och Norge var enligt följande. Inom parantes anges giltighetstiden för respektive taxa. 8 öre/144 kr, dock minst 24 öre (–31.3.1886), 8 öre/150 kr (1.4.1886–30.6.1892), 8 öre/250 kr (1.7.1892–).

Expresspaket till Danmark och Norge

Den 15 juni 1893 infördes möjlighet att begära expressutdelning för paket till

Bild 9. Adressbrev till postförskottspaket till Norge. Befordringsavgiften 90 öre för 1–1.5 kg gällde från 1 oktober 1881 till 1 oktober 1920. Postförskottsavgiften för 15–100 kr var 30 öre och gällde från 1 april 1886. Den här formen av adressbrev fick användas till Norge till ?.1911 och till Danmark till den 22 mars 1899.

Danmark och Norge. Antalet orter till vilka expresspaket kunde sändas var dock mycket begränsat i synnerhet i Norge, där endast Bergen, Christiania, Stavanger och Trondheim hade expressutdelning vid denna tid.

Taxor för Mellanrikspaket och Tariffpaket till Finland

Den 1 juni 1880 infördes enhetlig taxa för paket till Finland med direkt lägenhet. Avgiften var 50 öre per halvt kilo. Denna avgift gällde för övrigt även till Sankt Petersburg. Det fanns också möjlighet att sända Tariffpaket via Tyskland till Finland. Detta utnyttjades förmodligen i mycket ringa omfattning och några adresskort till sådana paket är ej kända. Dessa taxor har därför ej redovisats nedan.

Från den 26 oktober 1895 slopas formellt taxan för mellanrikspaket och en tariffpakettaxa börjar att tillämpas. Denna består av svenskt inrikes paketporto och finskt paketporto som till att börja med är 40 penni för första halvkilot och 20 penni för varje halvt kilo därutöver. Det finska paketportot utvecklades sedan enligt följande:

15 februari 1918: 60 p för 0.5 kg och 40 p per 0.5 kg däröver

29 juni 1918: 1 mk för 0.5 kg och 60 p per 0.5 kg däröver

30 oktober 1919: 1 mk för 0.5 kg och 75 p per 0.5 kg däröver

24 juli 1920: 3 mk för 1 kg, 5 mk för 3 kg, 7 mk för 5 kg och 2 mk per kg däröver.

Omräkningskursen som tillämpades var parikursen 100 penni=70 öre. Denna kurs användes under hela den aktuella perioden.

Paket som kunde skickas som Postpaket skulle taxeras enligt för dessa gällande taxa. Om detta gällde även när denna taxa blev dyrare är okänt. Ett adresskort med 68 öres frankering är dock känt, men detta är stämplat 1919 när portot redan höjts till 102 öre.

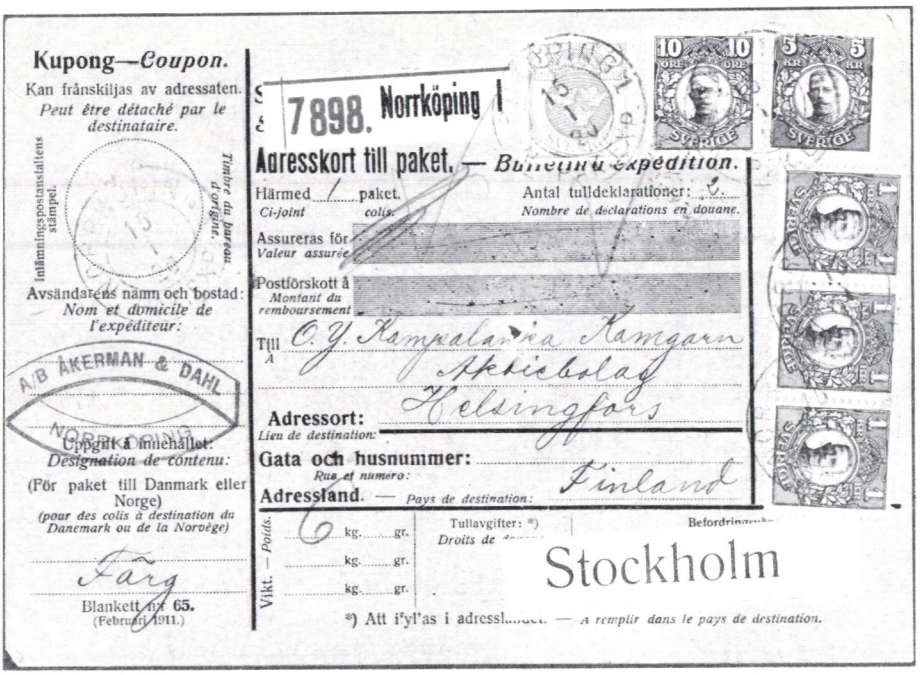

Bild 10. Tariffpaket 5.5–6 kg till Finland frankerat med 813 öre. Denna taxa gällde från den 30 oktober 1919 till den 1 juli 1920. Avgiften bestod av det sammanlagda svenska och finska inrikes portot. På grund av stark inflation i Finland och oförändrad omräkningskurs hade portot för Tariffpaket till Finland vid denna tid blivit jämförelsevis mycket högt. I den händelse paketet hade vägt 5 kg och taxerats som postpaket hade portot endast varit 162 öre.

Tabell 4. Porto för Mellanrikspaket och Tariffpaket med direkt lägenhet till Finland 1880–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla										
	1.6 1880	26.10. 1895	1.7. 1896	1.7. 1905	1.7. 1917	15.2. 1918	1.6. 1918	29.6. 1918	30.10. 1919	1.7. 1920	24.7. 1920
0.5	50	58	58	58	68	82	102	130	130	150	
1	100	92	92	72	82	110	130	172	183	203	290
1.5	150	146	131	106	121	163	188	244	266	286	
2	200	190	170	120	135	191	216	286	319	339	
2.5	250	234	184	134	149	219	244	328	372	392	
3	300	278	198	148	163	247	272	370	425	445	460
3.5	350	322	262	187	202	300	330	442	508	528	
4	400	366	276	201	216	328	358	484	561	581	
4.5	450	410	290	215	230	356	386	526	614	634	
5	500	454	304	229	244	384	414	568	667	687	630
5.5	550	498	333	258	298	452	482	650	760	820	
6	600	542	362	287	312	480	510	692	813	873	850
6.5	650	586	391	316	366	548	578	774	906	1 006	
7	700	630	420	345	380	576	606	816	959	1 059	1 070
per ytterl.											
0.5 kg	50	44	29	29	14	28	28	42	53	53	
1 kg					40	40	40	40	40	80	220

Assuransavgiften 18+8 öre/144 kr (–31.12.1886), 20+8 öre/144 kr (1.1.1887–20.7.1892), 20+8 öre/216 kr (21.7.1892–25.10.1895), 18 öre/216 kr (26.10.1895–14.7.1908), 14 öre/216 kr (15.7.1908–).

Allmänt om Postpaket

Som nämnts ovan kom Postpaket att införas i enlighet med ett avtal slutet i Paris den 3 november 1880. Efter hand slöts olika kompletterande avtal till detta. Bland annat infördes möjlighet till assurans och postförskott genom lissabonkonventionen av den 21 mars 1885 som började att genomföras den 1 april 1886. Från den 1 april 1886 var det även möjligt att begära mottagningsbevis på postpaket till vissa länder.

Omfånget på Postpaketen var begränsat. Normalt var maximal volym 20 kubikdecimeter och största mått på något håll 60 cm. Till vissa länder gick det dock att sända skrymmande Postpaket mot högre avgift. Skrymmandetaxorna har inte redovisats nedan, då detta skulle göra tabellerna alltför omfattande. Antalet kända adresskort till skrymmande Postpaket är för närvarande dessutom mycket begränsat.

I ett avtal slutet vid postkongressen i Rom och giltigt från den 1 oktober 1906 infördes portofrihet för krigsfångepaket utan postförskott.

Under första världskriget kom en rad befordringsvägar att bli avskurna. Trots detta fortsatte man att utge taxor, vilka även finns med i nedanstående tabeller. Som exempel kan nämnas att paketbefordran till Belgien under en längre tid var avbruten. Detta infördes dock inte i taxorna utan meddelades i särskilda cirkulär.

Postpaket till Belgien

Tabell 5. Taxa för Postpaket till Belgien 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla				
	1.10.1881	1.4.1896	1.7.1892	1.1.1896	30.11.1918
Via Danmark och Tyskland					
3	198	180	180		
5				180	180
Via Göteborg					
3			162		
5				162	162
Via Göteborg och England					
1					151
3					234
5					306

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parantes) 18 öre/144 kr (1.4.1886–30.6.1892), 18 öre/216 kr (1.7.1892–10.12.1909 från 15.7.1908 dock endast via Göteborg), 14 öre/216 kr (15.7.1908– 15.11.1920 och 30.11.1920– före 10.12.1909 och från 30.11.1920, dock endast via Tyskland).

Den 1 april 1886 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr. Maxbeloppet för postförskott på Postpaket till utlandet var till att börja med normalt 360 kr. Detta höjdes sedan omkring 1906 till 720 kr för flertalet länder.

I den taxeringstabell som överlämnas den 16 november 1920 anges inte längre någon möjlighet till postförskott.

Från och med den 1 maj 1913 kunde expressutdelning begäras. Avgiften för detta var 36 öre.

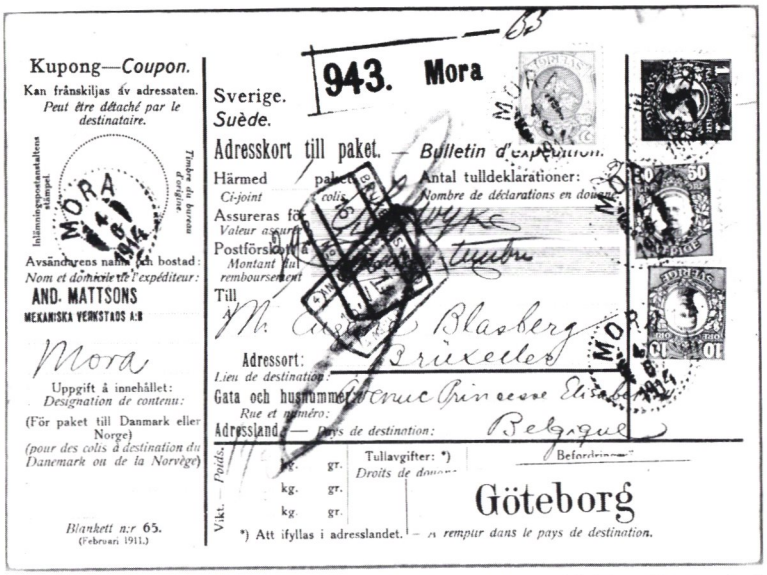

Bild 11. Postpaket till Belgien sänt sjövägen via Göteborg, porto 162 öre. Denna befordringsväg var 18 öre billigare än landvägen via Tyskland. Vid krigsutbrottet blev dock båda dessa vägar stängda och trafiken kunde inte återupptas förrän befordran inleddes över Göteborg och England 1918.

Postpaket till Finland

År 1895 tecknades avtal med Ryssland om befordran av Postpaket. Detta avtal gällde först endast Finland men kom från 1898 till vissa delar även att gälla Ryssland. För paket som sändes med direkt lägenhet och vägde högst 3 kg blev portot 1 kr. Denna viktgräns kvarstod oförändrad även när viktgränsen för Postpaket generellt höjdes till 5 kg. Vissa andra specialregler gällde även tidvis för detta porto. Bland annat var det maximala assbeloppet en längre tid satt till endast 360 kr.

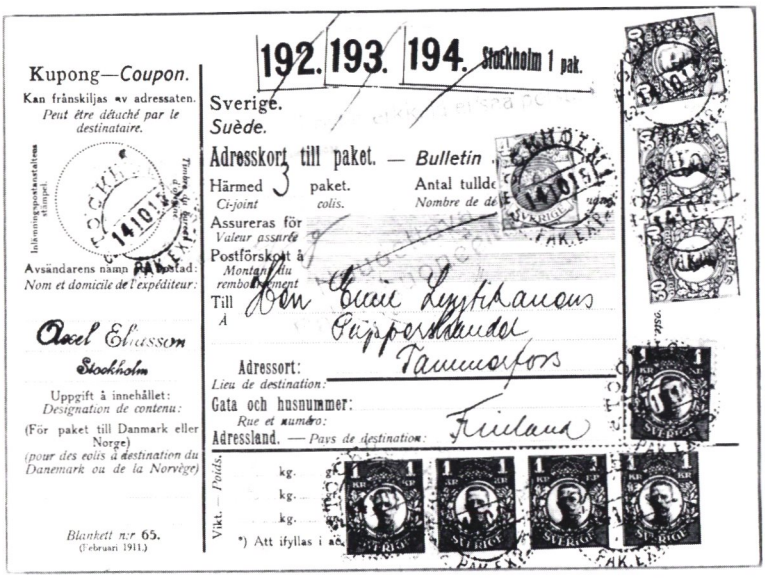

Bild 12. Adresskort till 3 Postpaket på 3–5 kg till Finland, porto 3×198=594 öre. Till de flesta länder kunde samma adresskort användas för högst tre Postpaket.

Tabell 6. Taxa för Postpaket till Finland 1895–1920 i ören.

Vikt kg högst Med direkt lägenhet	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.11.1895	1.8.1898	1.1.1899	15.7.1918
3	100	100	100	100
5			198	162
Via Tyskland				
5			234	234

Assurans kunde ske till följande avgifter: 18 öre/216 kr (1.11.1895–14.7.1908), 14 öre/216 kr (15.7.1908–)

Befordran av postförskott var även möjlig för en avgift av 15 öre/15 kr från den 1.11.1895. I 1920 års interimistiska taxeringstabell anges inte längre någon möjlighet till postförskott.

Postpaket till Frankrike utom Korsika

Tabell 7. Taxa för Postpaket till Frankrike utom Korsika 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896	1.12.1914
Via Tyskland				
3	198	180		
5			180	180
Via Göteborg och England				
1				151
3				234
5				288

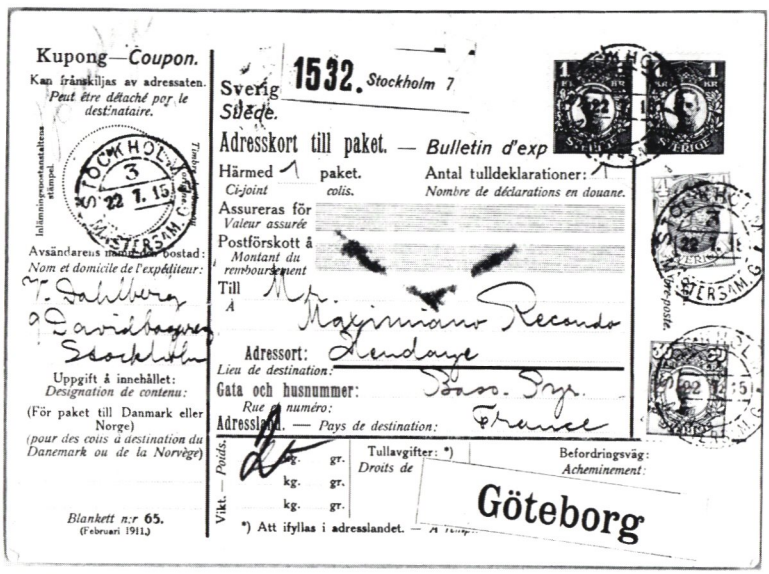

Bild 13. Postpaket 1–3 kg till Frankrike via Göteborg och England. Detta porto gällde från den 1 december 1914. När kriget ledde till att postförbindelserna mellan Tyskland och Frankrike avbröts inleddes postpakettrafik över England med ett flertal länder till vilka befordran tidigare endast skett via Tyskland.

I den taxa som utsändes den 21 mars 1896 nämns att vid befordran över Schweiz till vissa gränsorter gäller samma avgifter som till Schweiz. För avsändaren gör inte detta någon skillnad då taxan var den samma, men i vissa fall skulle förmodligen avgiften för befordran inom Frankrike betalas av mottagaren. De orter som omnämns är Divonne les Bains, Ferney, Gex, Morez och Les Rousses.

Från den 17 september 1892 kunde Postpaket till Frankrike assureras. Tilläggsavgifterna var enligt följande: 18 öre/216 kr (17.9.1892–14.7.1908), 14 öre/216 kr via Tyskland (15.7.1908–15.11.1920) 29 öre/216 kr via Göteborg och England (16.11.1920–)

Den 1 juli 1892 infördes möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr. I 1920 års interimistiska taxeringstabell anges inte längre någon möjlighet till postförskott, men redan i cirkulär den 30 november 1920 anges att postförskott åter kan sändas.

Från och med den 1 maj 1913 kunde expressutdelning begäras. Avgiften för detta var 36 öre.

Postpaket till Italien

Tabell 8. Taxa för Postpaket till Italien 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896	30.3.1915
Via Tyskland				
3	252	234		
5			234	234
Via Göteborg och England				
1				205
3				288
5				342

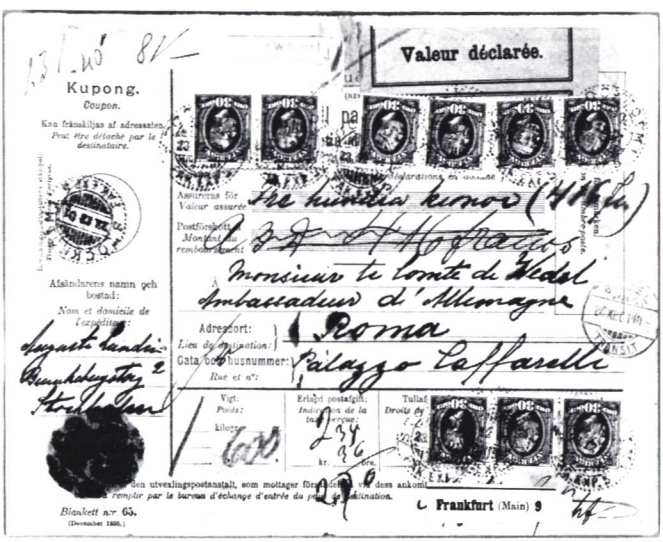

Bild 14. Postpaket till Italien assurerat för 216–432 kr (300–600 guldfrancs) Befordringsavgiften utgjorde 234 öre och assavgiften 18 öre per 216 kr. Dirigeringsetiketten Frankfurt (Main) 9 är tysk. Som framgår av statistiken i tabell 24 befordrades endast 66 asspaket till Italien år 1901.

I cirkulär av den 22 juni 1888 anges att för Postpaket till gränsorter med schweiziska postagenturer gäller samma taxor som till Schweiz. De orter som nämns är Campodolcino, Chiavenna, Domo d'Ossola, Gravellona, Intra, Isella, Monte Spluga, Ornavasso, Pallanza, Tirano och Vogogna. Denna notis blev aldrig införd i taxorna och det är därför tveksamt hur länge den kom att gälla. I en taxa från 1920-talet finns dock Chiavenna särskilt upptaget och avgiften är då den samma som till Schweiz.

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parentes) 18 öre/144 kr, (1.4.1886–30.6.1892), 18 öre/216 kr via Tyskland (1.7.1892–), 32 öre/214 kr via Göteborg och England (16.11.1920–).
Den 1 april 1886 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr. I 1920 års interimistiska taxeringstabell anges inte längre någon möjlighet till postförskott.

Postpaket till Nederländerna

Tabell 9. Taxa för Postpaket till Nederländerna 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.4.1882	1.4.1886	1.1.1896	15.12.1915
Via Tyskland				
3	198	180		
5			180	180
Via Göteborg och England				
1				133
3				223
5				284

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parentes) 18 öre/144 kr (1.4.1886–30.6.1892), 18 öre/216 kr (1.7.1892–10.12.1909), 14 öre/216 kr via Tyskland (11.12.1909–), 29 öre/216 kr via Göteborg och England (15.11.1920–).

Den 1 april 1886 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr.

Från och med den 1 maj 1913 kunde expressutdelning begäras. Avgiften för detta var 36 öre.

Postpaket till Rumänien

Tabell 10. Taxa för Postpaket till Rumänien 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896	16.11.1920
Via Österrike–Ungern				
3	252	234		
5			234	
Via Tyskland, Schweiz och Italien				
5				306
Via Göteborg och England				
1				184
3				277
5				324

Under tiden 1 april 1887 till den 1 juni 1888 lämnade Rumänien avtalet om Postpaket och under första världskriget upphörde befordran via Österrike.

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 30 maj 1890 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parentes), 18 öre/144 kr (30.5.1890–30.6.1892), 18 öre/216 kr (1.7.1892–15.11.1920) 29 öre/216 kr via Göteborg och England (16.11.1920–).

Från den 30 maj 1890 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften för detta var 15 öre per 15 kr.

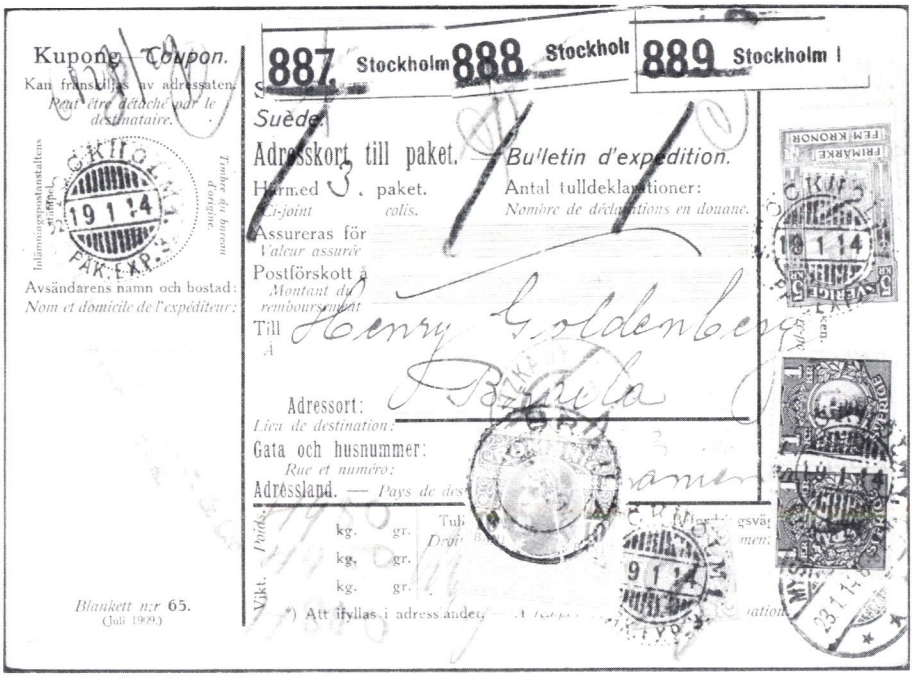

Bild 15. Adresskort till tre postpaket till Rumänien. Portot utgjorde 234 öre per paket eller totalt 702 öre.

Postpaket till Ryssland

Tabell 11. Taxa för Postpaket till Ryssland 1898–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla		
	1.1.1898	1.1.1899	15.7.1908
Europeiska Ryssland via Tyskland			
5	234	234	234
Europeiska Ryssland via finsk hamnort			
5		198	198
Asiatiska Ryssland via Tyskland			
5			324
Asiatiska Ryssland via finsk hamnort			
5			288

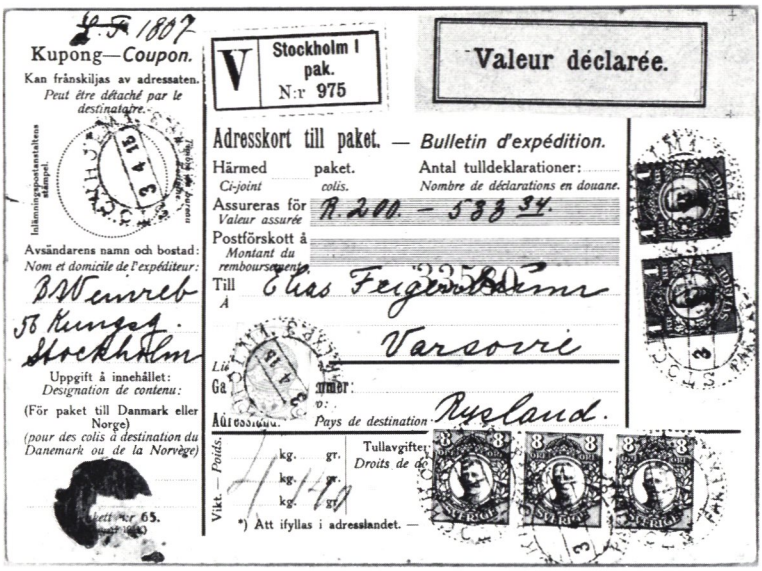

Bild 16. Postpaket till europeiska Ryssland via Finland, assurerat för 216–432 kr. Befordringsavgift 198 öre och assavgift 14 öre per 216 kr. Paketet är sänt till Warszawa som vid denna tid hörde till Ryssland.

I cirkulär den 16 juli 1918 meddelas att paketbefordan till Ryssland inställs och i 1920 års interimistiska taxeringstabell finns inga taxor för Ryssland intagna.

Assurans kunde ske från 1 januari 1898 till följande taxor: 18 öre/216 kr (1.1.1898–14.7.1908), 14 öre/216 kr (15.7.1908–)

Möjlighet att belägga Postpaket till Ryssland med postförskott infördes först den 6 november 1912. Taxan var högre än för Postpaket till andra länder och utgick med 25 öre per 10 kr. Utväxling av postförskottsanvisningen skedde mellan postkontoren i Warszawa och Malmö. De nya blanketterna för postförskottspaket användes inte utan paketen skulle åtföljas av det vanliga adresskortet för utrikes paket, Blankett 65.

Från och med den 6 november 1912 finns även möjlighet att befordra paket med båtlägenheter till Riga och Windau för samma taxa som via finsk hamnort, och från den 11 november 1914 gäller samma taxa via Haparanda och Torneå.

Postpaket till Schweiz

Tabell 12. Taxa för Postpaket till Schweiz 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla			
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896	15.12.1915
Via Tyskland				
3	198	180		
5			180	180
Via Göteborg och England				
1				187
3				270
5				324

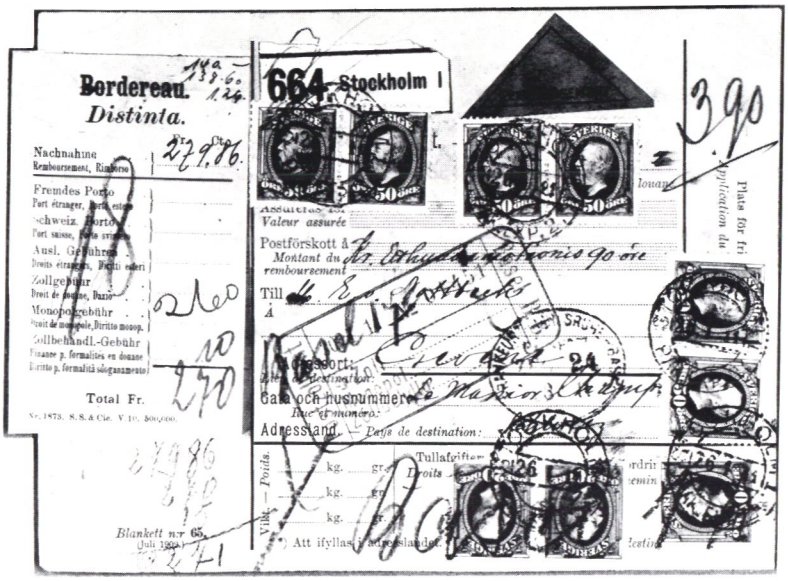

Bild 17. Adresskort till postförskottsbelagt Postpaket till Schweiz. Befordringsavgiften utgjorde 180 öre och postförskottavgiften 15 öre per 15 kr dvs 210 öre. Detta är det för närvarande högsta kända postförskottsbeloppet på ett bevarat adresskort till Postpaket från denna period.

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parentes), 18 öre/144 kr (1.4.1886–30.6.1892), 18 öre/216 kr (1.7.1892–10.12.1909), 14 öre/216 kr via Tyskland (11.12.1909–), 32 öre/216 kr via England (16.11.1920–).

Den 1 april 1886 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr.

Från och med den 1 maj 1913 kunde expressutdelning begäras. Avgiften för detta var 36 öre.

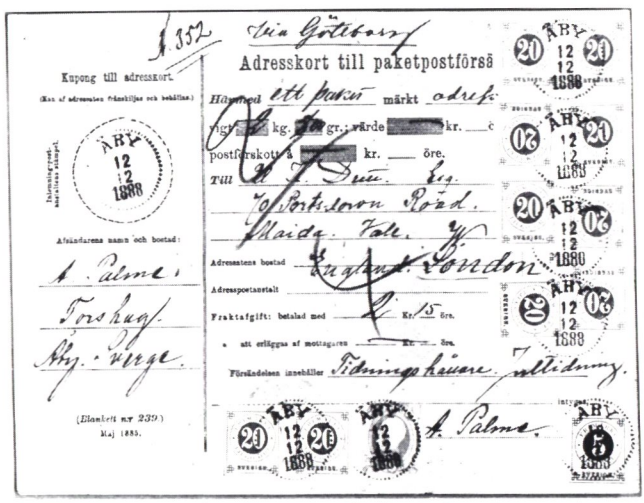

Bild 18. Adresskort till Postpaket på 1.35–3 kg till Storbritannien med porto 215 öre. Enligt avtalet med Storbritannien skulle paketet åtföljas av franskspråkiga adresskort och vara försedda med nymmerskyltar. Förmodligen hade dock inte de mindre postanstalterna några egna nummerskyltar före 1894 då dessa endast är kända från ett fåtal så kallade fullständiga postanstalter.

Postpaket till Storbritannien

Från den 1 maj 1886 började ett avtal om utväxling av postpaket med Storbritannien via Göteborg att tillämpas. Detta avtal fick mycket stor betydelse då det även ledde till att trafik med Postpaket efter hand kunde börja att upptas via England till en mängd kolonier och transoceana områden. Reglerna skilde sig något från de tidigare konventionerna bland annat genom att paketen indelades i två viktsatser nämligen 0–1.35 kg och 1.35–3 kg. Den något ojämna gränsen förklaras av att 1.35 kg motsvarar 3 engelska skålpund. Maxvikten för Postpaket från England till Sverige var för övrigt 7 skålpund.

För befordringsvägarna över kontinenten infördes möjlighet till assurans den 1 februari 1894 och via Göteborg finns för det första gången assavgift i 1896 års taxa. Avgifterna var enligt följande. 18 öre/216 kr via Belgien (1.2.1894–15.11.1920), 18 öre/216 kr via Göteborg (21.3.1896–), 22 öre/216 kr via Tyskland (11.12.1909–), 25 öre/216 kr via Hamburg och Bremen (1.2.1894–10.12.1909) och 25 öre via Belgien (30.11.1920–).

Befordran av Postpaket mot postförskott till Storbritannien infördes först den 1 maj 1920. Taxan sattes då till 20 öre/20 kr.

Redan i avtalet med Storbritannien 1904 talas om möjlighet till expressutdelning av Postpaket vid befordran via Göteborg till en avgift av 50 ctm (36 öre). Det dröjer dock ända till dess 1911 års paketposttaxa sänds ut den 3 aug 1912 innan detta finns med i taxorna. Sannolikt kom dock denna möjlighet till expressutdelning inte att utnyttjas i särskilt stor utsträckning då den endast påskyndade utdelningen i Storbritannien medan befordran i sig gick långsammare över Göteborg än över kontinenten.

Postpaket till Turkiet

Till inget annat land var taxorna för Postpaket så omfattande och varierande som Turkiet. Detta berodde bland annat på att landet då var mycket större än idag men också på att flera främmande länder hade egna postagenturer i de större städerna. I 1909 års portodelningstabell finns således under Turkiet angivet 47 olika varianter när det gäller befordran av Postpaket. Till detta kommer dessutom nio olika varianter när det gäller befordran av Postpaket

Tabell 13. Taxa för Postpaket till Storbritannien 1886–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla									
	1.5. 1886	10.8. 1888	3.6. 1892	18.12. 1894	1.1. 1896	1.1. 1897	12.2. 1900	1.7. 1904	1.10. 1912	22.7. 1920
Via Göteborg										
1						115		130	100	100
1.35	115	115	115	115	115					
3	215	215	215	215	215	216		200	180	180
5						270		215	235	235
Via Hamburg och Bremen										
1		198	198							
3		243	242	242						
5					242		234	234	234	245
Via Belgien och/eller Nederländerna										
1		225	224							
3		261	260	260						
5					260		252	252	252	252

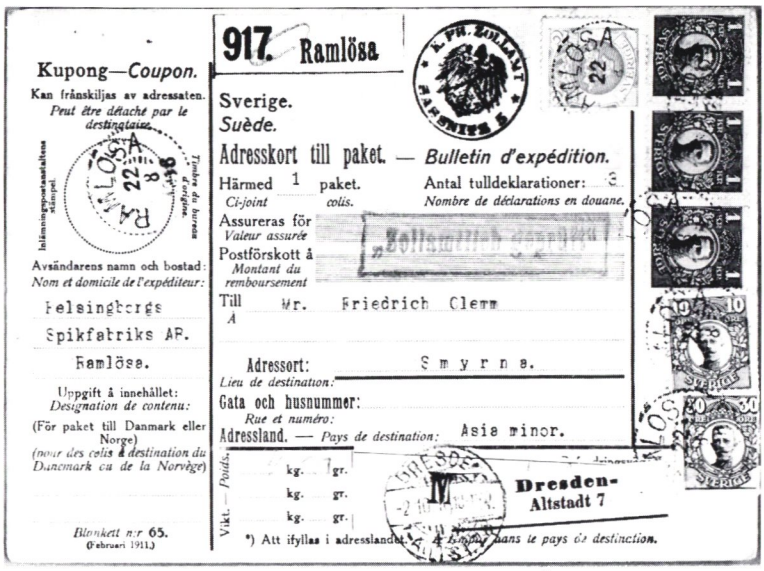

Bild 19. Postpaket sänt 1916 till turkisk postanstalt i Asien via Österrike-Ungern, Rumänien och Bulgarien med porto 342 öre. Den 5 januari 1917 höjdes detta porto till 378 öre och befordringsvägen ändrades så att den gick över Serbien i stället för Rumänien.

till Brittiska Indiens postkontor i Bagdad och Basra. Det skulle därför bli för omfattande att här redovisa alla befordringsvägar och taxor. Här anges därför endast de örestal som gällt och under vilka perioder. Taxorna till Brittiska Indiens postkontor i Bagdad och Basra har då inte tagits med.

151 öre (16.11.1920–),
198 öre (11.12.1909–7.4.1915),
216 öre (11.12.1909–4.1.1917),
234 öre (27.6.1899–7.4.1915),
248 öre (16.11.1920–),
252 öre (15.10.1897–14.6.1900 och 11.12.1909–),
270 öre (21.3.1896–7.8.1915),
288 öre (1.4.1886–10.12.1909),
295 öre (16.11.1920–),
302 öre (15.6.1900–10.12.1909),
306 öre (1.10.1881–13.11.1899 och 15.6.1900–4.1.1917),
324 öre (1.10.1881–20.3.1896),
342 öre (1.4.1886–19.2.1888, 22.6.1888–9.8.1888 och 11.12.1909–15.11.1920),
378 öre (5.1.1917–15.11.1920) och 396 öre (16.8.1895–13.11.1899).

Den 30 augusti 1890 infördes möjlighet till assurans på vissa befordringsvägar. Följande avgifter förekom:
25 öre/144 kr (30.8.1890–30.6.1892),
22 öre/216 kr (11.12.1909–15.11.1920),
25 öre/216 kr (1.7.1892–4.1.1917),
29 öre/216 kr (21.3.1896–15.11.1920),
36 öre/216 kr (6.5.1898–7.4.1915).

Postpaket till Tyskland

Tabell 14. Taxa för Postpaket till Tyskland 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla		
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896
3	162	144	
5			144

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886. Avgiften var till en början sammansatt av svensk, dansk och tysk assavgift. Vid befordran med direkt sjöförbindelse utgick dock ingen dansk assavgift. Den svenska avgiften var 30 öre upp till 500 kr, 50 öre över 500 upp till 1 000 kr samt 2 öre per 100 kr däröver upp till 5 000 kr. Den danska avgiften var 8 öre per 200 kr och den tyska 5 pfennig per 300 mark dock minst 10 pfennig. Omräk-

ningskursen var 8 kr=9 mark. Den 19 maj 1886 sänks dock den danska avgiften till 4 öre per 144 kr och den 15 april 1889 ändras kursen till 9 kr=10 mark. Från den 1 juli 1892 anges assavgiften som en totalsumma enligt följande: 18 öre/216 kr via Danmark (1.7.1892–14.7.1908), 11 öre/216 kr via Danmark (15.7.1908–), 8 öre/216 kr med direkt sjöförbindelse (1.7.1892–).

Den 1 april 1886 infördes även möjlighet till postförskott. Avgiften var 15 öre per 15 kr.

Från den 29 mars 1913 infördes möjlighet till expressutdelning till en avgift av 36 öre.

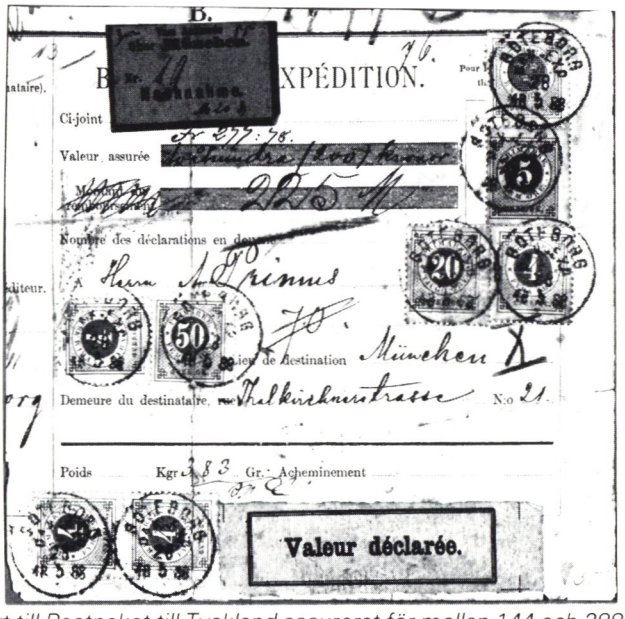

Bild 20. Adresskort till Postpaket till Tyskland assurerat för mellan 144 och 288 kr. Grundavgiften var 144 öre. Assavgiften bestod av svensk avgift 30 öre, dansk avgift 8 öre och tysk avgift 9 öre. Detta sätt att beräkna assavgift förekom bara i trafiken mellan Tyskland och Sverige och tillämpades inte för Postpaket till andra länder.

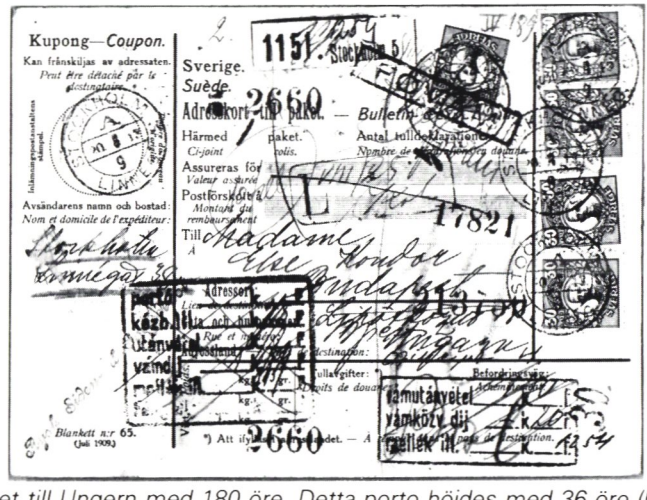

Bild 21. Postpaket till Ungern med 180 öre. Detta porto höjdes med 36 öre (50 centimes) när Ungern skildes från Österrike. Denna ändring låg i linje med 1880 års pariskonvention då paketen sedan länderna skilts åt kom att passera ytterligare ett transitland.

Postpaket till Ungern

Fram till den 15 juni 1900 redovisades Ungern under Österrike och taxorna var de samma. Trots särredovisningen fortsatte taxorna att vara lika till den 5 januari 1917 då befordringsavgiften höjdes till 216 öre för maximalt 5 kg och assuransavgiften sattes till 18 öre per 216 kr. Dessa avgifter kvarstod oförändrade vid 1920 års utgång.

Postpaket till Österrike

Tabell 15. Taxa för Postpaket till Österrike 1881–1920 i ören.

Vikt kg högst	Tidpunkt då taxan började gälla		
	1.10.1881	1.4.1886	1.1.1896
3	198	180	
5			180

Möjligheter till assurans av postpaket infördes 1 april 1886 och avgifterna blev enligt följande: (Giltighetstider anges inom parentes), 18 öre/144 kr (1.4.1886–30.6.1892), 18 öre/216 kr (1.7.1892–10.12.1909) och 14 öre/216 kr (11.12.1909–).
Postförskott infördes den 30 augusti 1890 och avgiften var 15 öre per 15 kr. I 1920 års provisoriska taxeringstabell finns dock inga avgifter för postförskott längre medtagna.

Från och med den 1 maj 1913 kunde expressutdelning begäras. Avgiften för detta var 36 öre.

Paket till USA

Pakettrafiken till USA var omgärdad av en rad speciella regler. Möjlighet att befordra tariffpaket fanns redan långt innan 1885, men Postpaket infördes först i den posttaxa som kom den 31 maj 1902. Denna befordran skedde över Schweiz och taxorna var ofördelaktiga. Till skillnad från vad som var fallet till övriga mottagarländer skulle taxorna för Postpaket i regel användas endast på avsändarens uttryckliga begäran. De taxor som i stället i huvudsak kom att användas för paket till USA var en tariffpakettaxa för befordan via Göteborg och New York samt en taxa för Postpaket (ibland kallade Mellanrikspaket) direkt befordrade via Malmö. Den förra taxan infördes den 24 december 1890 och den senare den 1 februari 1906.

Ett problem vid paketbefordran till USA synes ha varit de krångliga och dyrbara förtullningsrutinerna. Postverket uppmanar i taxorna postförvaltarna att informera allmänheten om att även relativt enkla föremål kan bli belagda med höga tullar i USA. Bland annat för att minska problemen med förtullningen slöt Postverket under 1890 avtal med en svenskamerikan verksam som speditör i New York vid namn Gottfred Pedersen att denne skulle handha förtullning och vidaresändning av paket från Sverige som utväxlades direkt över New York. Detta meddelas i cirkulär den 9 december 1890 och de nya taxorna utsänds från trycket den 24 december 1890.

Det meddelas även följande i cirkuläret:

"Om den nya befordringsväg för paket som i detta cirkulär afses, böra vederbörande postförvaltare underrätta allmänheten i orterna såväl medelst anslående å lämpliga ställen i eller vid postlokalerna af det tillkännagifvande, hvaraf exemplar utsändes samtidigt med detta cirkulär, som ock på annat lämpligt sätt".

I samband med att taxorna kompletterades 1896 utsändes ett nytt anslag och detta visas i bild 22.

För befordran på dessa linjer skulle det svenskspråkiga adresskortet (blankett 239) användas. Även tulldeklarationen skulle avfattas på svenska. Möjligheter till assurans förelåg redan från 1890 för maximalt 400 kr. Denna gräns höjdes den 1 oktober 1896 samtidigt som möjlighet till postförskott infördes. Paket med postförskott skulle assureras. Det bör vidare observeras att taxan bestod av ett svenskt och och ett främmande porto och således sänktes när det svenska inrikes portot sänktes 1905.

Efter hand som nya befordringsmöjligheter införs och blir mera fördelaktiga minskar befordringslinjen direkt via Göteborg–New York i betydelse. År 1913 meddelar därför Postverket att eftersom

Gottfred Pedersen avlidit mot slutet av 1912 och befordran på linjen under senare tid varit ringa, upphör befordran på lägenheten den 1 maj 1913.

Från och med den 1 februari 1906 infördes en ny taxa för direkt befordan via Malmö. Denna taxa var mycket fördelaktig och kom sannolikt att tillämpas för en stor

Paketpostförbindelse

mellan Sverige samt Nordamerika och Hawaii.

Paket utan angifvet värde och paket med angifvet värde af högst 1,000 kronor äfvensom paket belagda med postförskott till belopp af högst 300 kronor till eller från, å ena sidan, Sverige samt, å andra sidan, Amerikas Förenta Stater, Canada (Dominion of Canada), Newfoundland eller Mexico, utvexlas genom postverket öfver Göteborg och New York med minst en lägenhet i hvarje vecka i båda rigtningarna enligt nedanstående taxa, deri **tull- och speditionskostnader emellertid icke äro inräknade.**

Paket utan angifvet värde — men deremot icke paket med angifvet värde eller paket belagda med postförskott — utvexlas å ifrågavarande direkta befordringsväg jemväl mellan Sverige och Hawaii (Sandwichsöarna).

Zontabell

för användande vid taxering af paket till **Nordamerika** och **Hawaii** vid direkt befordran Göteborg—New York.

Ort inom	Zon.	Ort inom	Zon.	Ort inom	Zon.	Ort inom	Zon.
Alabama (Ala.)	5	Idaho (Idaho)	6	Missouri (Mo.)	5	Oregon (Oreg.)	6
Alaska (Alaska)	6	Illinois (Ill.)	4	Montana (Mont.)	6	Pennsylvania (Pa.)	2
Arizona (Ariz.)	6	Indiana (Ind.)	4	Nebraska (Nebr.)	4	Prince Edwards Island, Canada	6
Arkansas (Ark.)	5	Indian Territory (Ind. T.)	5	Nevada (Nev.)	6	Quebec, Canada	3
Assenaboia	6	Iowa (Iowa)	4	New Brunswich, Canada	6	Rhode Island (R. I.)	2
British Columbia, Canada	6	Kansas (Kans.)	4	Newfoundland	6	Saskatchewan	6
California (Cal.)	6	Kentucky (Ky)	4	New Hampshire (N. H.)	3	Tennessee (Tenn.)	5
Carolina (North & South) (N. C. el. S. C.)	5	Louisiana (La)	5	New Jersey (N. J.)	2	Texas (Tex.)	5
Colorado (Colo.)	6	Maine (Me)	3	New Mexico (N. Mex.)	6	Utah (Utah)	6
Connecticut (Conn.)	2	**Manitoba, Canada**	6	**New York** (N. Y.):		Vermont (Vt)	3
Dakota (Dak.)	5	Maryland (Md)	3	**a) Staden New York**	1	Virginia (Va)	5
Delaware (Del.)	2	Massachusetts (Mass.)	2	b) Öfriga orter	2	Washington (Wash.)	6
District of Columbia (D. C.)	3	Mexico	6	North Western Territory, Canada	6	West Virginia (W. Va)	5
Florida (Fla.)	5	Michigan (Mich.)	4	Nova Scotia, Canada	6	Wisconsin (Wis.)	4
Georgia (Ga.)	5	Minnesota (Minn.)	4	Ohio (Ohio)	3	Wyoming (Wyo.)	6
Hawaii (Sandwich Islands)	6	Mississippi (Miss.)	5	Ontario, Canada	5		

Tabell för beräknande af **befordringsafgifterna** för paket till **Nordamerika** och **Hawaii** vid direkt befordran Göteborg—New York.

Vigt i kilogram.	Afgift för paket till ort inom																							
	1a zonen.						2a zonen.						3e zonen.				4e zonen.				5e zonen.				6e zonen.			
	Svenskt porto.		Främmande porto.		Sammanstruket med befordringsafgift.		Svenskt porto.		Främmande porto.		Sammanstruket med befordringsafgift.		Svenskt porto.	Främmande porto.	Sammanstruket med befordringsafgift.		Svenskt porto.	Främmande porto.	Sammanstruket med befordringsafgift.		Svenskt porto.	Främmande porto.	Sammanstruket med befordringsafgift.		Svenskt porto.	Främmande porto.	Sammanstruket med befordringsafgift.	
	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.	Kr.	Öre.
högst ½	—	30	1	—	1	30	—	30	1	75	2	05	—	30	2	—	2	30	—	30	2	—	2	30	—	30	2	50	2	80	—	30	2	75	3	05
öfver ½ t. o. m. 1	—	50	1	—	1	50	—	50	1	75	2	25	—	50	2	—	2	50	—	50	2	—	2	50	—	50	2	50	3	—	—	50	2	75	3	25
» 1 » 1½	—	75	1	50	2	25	—	75	2	25	3	—	—	75	2	65	3	40	—	75	2	80	3	55	—	75	3	40	4	15	—	75	4	25	5	—
» 1½ » 2	1	—	1	50	2	50	1	—	2	25	3	25	1	—	2	65	3	65	1	—	2	80	3	80	1	—	3	40	4	40	1	—	4	25	5	25
» 2 » 2½	1	—	2	—	3	—	1	—	2	75	3	75	1	—	3	30	4	30	1	—	3	60	4	60	1	—	4	30	5	30	1	—	5	75	6	75
» 2½ » 3	1	—	2	—	3	—	1	—	2	75	3	75	1	—	3	30	4	30	1	—	3	60	4	60	1	—	4	30	5	30	1	—	5	75	6	75
» 3 » 3½	1	50	2	50	4	—	1	50	3	25	4	75	1	50	3	95	5	45	1	50	4	40	5	90	1	50	5	20	6	70	1	50	7	25	8	75
» 3½ » 4	1	50	2	50	4	—	1	50	3	25	4	75	1	50	3	95	5	45	1	50	4	40	5	90	1	50	5	20	6	70	1	50	7	25	8	75
» 4 » 4½	1	50	3	—	4	50	1	50	3	75	5	25	1	50	4	60	6	10	1	50	5	20	6	70	1	50	6	10	7	60	1	50	8	75	10	25
» 4½ » 5	1	50	3	—	4	50	1	50	3	75	5	25	1	50	4	60	6	10	1	50	5	20	6	70	1	50	6	10	7	60	1	50	8	75	10	25
För paket, vägande öfver 5 kg., lägges till afgiften för 5 kg.:																																		
a) svensk afgift *för hvar ytterligare vigt af ½ kg.*	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	15
samt																																		
b) främmande afgift *för hvar ytterligare vigt af 1 kg.*	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	65	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	1	50

Anm. För **skrymmande gods skall befordringsafgiften** på det sätt förhöjas, att det Främmande inglende **svenska** portot ökas med 50 procent.

Tabell för beräknande af ***assuransafgifterna*** för paket med angifvet värde till ***Nordamerika*** *vid direkt befordran Göteborg—New York.*

Angifvet värde. Kronor	Assuransafgift för paket till ort inom 1a zonen. Kronor	Öre.	2a, 3e, 4e eller 5e zonen. Kronor	Öre.	6e zonen. Kronor	Öre.
högst 100	—	55	—	80	1	30
öfver 100 t. o. m. 200	—	80	1	30	2	30
» 200 » 300	1	05	1	80	3	30
» 300 » 400	1	30	2	30	4	30
» 400 » 500	1	55	2	80	5	30
» 500 » 600	2	—	3	50	6	50
» 600 » 700	2	25	4	—	7	50
» 700 » 800	2	50	4	50	8	50
» 800 » 900	2	75	5	—	9	50
» 900 » 1,000	3	—	5	50	10	50

Postförskott.

Till orter i **Nordamerika** adresserade postförskottspaket, afsedda att direkt befordras via Göteborg—New York, skola sändas under assurans. För dylikt paket tillkommer, utöfver beloppande befordrings- och assuransafgifter, en särskild **postförskottsafgift,** sammansatt sålunda:

1. Svensk postförskottsafgift: ½ procent å postförskottsbeloppet, likväl ej under 8 öre pr paket.

2. Postförskottsafgift, gällande för befordringen utom Sverige: **2** procent å postförskottsbeloppet, likväl ej under 75 öre pr paket.

Ifrågavarande särskilda afgift skall alltså utgöra:

för ett paket belagdt med postförskott till belopp af	10 kronor	83 öre;
» » » » » »	50 »	1 krona 25 öre;
» » » » » »	100 »	2 kronor 50 öre;
» » » » » »	200 »	5 kronor;
» » » » » »	360 »	9 kronor

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1896.

Bild 22. Anslag avsett att uppsättas i postanstalternas förstugor med information om pakettaxorna till Nordamerika och Hawaii via New York 1896. Formatet är 60×46 cm.

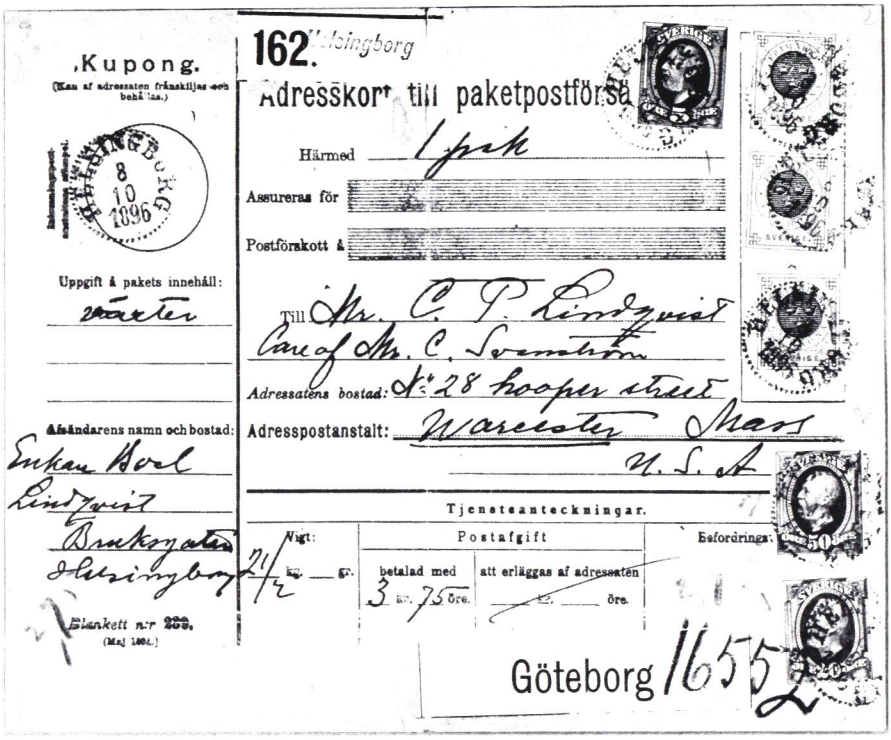

Bild 23. Adresskort till paket 2–2.5 kg befordrat till USA via Göteborg, porto 375 öre. Portot bestod av svenskt porto 100 öre och främmande porto 275 öre. Detta porto gällde till andra zonen i USA som bestod av staterna Connecticut, Massachusetts, New Jersey, New York (utom staden New York), Pennsylvania och Rhode Island.

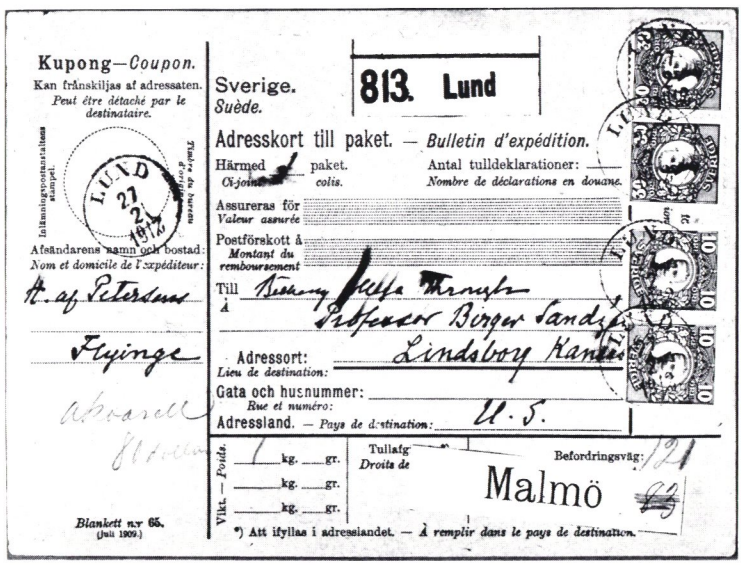

Bild 24. Adresskort till paket 0–1 kg till USA via Malmö. Observera noteringen "akvarell 80 dollar" som sannolikt har samband med att 80 dollar var det hösta varuvärde dessa paket fick innehålla vid denna tidpunkt.

del av paketen till USA. Avgiften utgjorde från början 80 öre för 0–1 kg och 140 öre för 1–2 kg. Paketen fick ha ett varuvärde av högst 50 dollar. En speciell tilläggstjänst kallad registrering fanns även för dessa paket. Avgiften var lika stor som normal rekavgift (20 öre). Registreringen medförde inte något ökat ersättningsansvar för postverken utan innebar endast att paketen kom att behandlas efter samma rutiner som rekommenderade försändelser. För vissa år finns statistiska uppgifter om hur många paket som registrerades, och andelen var mellan tre och åtta procent av alla paket som sändes till USA.

Den 1 oktober 1909 höjs viktgränsen för paketen till USA via Malmö till 5 kg samtidigt som avgiften ändras till 80 öre per kg. Det maximala varuvärdet höjs samtidigt till 80 dollar. Denna värdegräns tas sedan bort helt den 1 december 1912. Portot kvarstår dock oförändrat vid 1920 års utgång, men från den 1 januari 1920 expedieras paketen i stället över Göteborg.

Det bör observeras att samtidigt som de ovannämnda, förmodligen mest tillämpade, taxorna förekom en lång rad andra taxor för paket till USA. Bland annat infördes 1903 taxor för Postpaket på tre olika vägar däribland via England. Det intressanta med dessa taxor var att det här föreskrevs att frankering skulle ske på paketet, vilket inte förekommer i några andra utrikes pakettaxor. Denna regel gällde fram till den 7 mars 1914.

Utrikes tariffpaket

Som nämnts ovan var Tariffpaketen den ursprungliga formen för utrikes paket. Taxan för dessa bestod i stort sett av de sammanlagda inrikes taxorna för de länder som passerades. Tariffpakettaxorna tillämpades som regel när inte taxorna för Postpaket kunde tillämpas. Detta betyder oftast att Tariffpakettaxorna tillämpades för de tyngre paketen. Tariffpaketen kunde även assureras och för detta lades avgifterna samman på samma sätt som för portot. Samma sak gäller för skrymmandetillägg.

Med undantag för paket till Finland är antalet kända adresskort till Tariffpaket från den aktuella perioden mycket begränsat. Taxorna är också mycket komplicerade och omfattande. Det skulle därför föra för långt att ge en mera omfattande redogörelse för dessa. Nedan redovisas därför endast några exempel på adresskort samt en noggrann redogörelse för taxan på dessa för att läsaren skall få en uppfattning om hur portoberäkningarna skedde.

Tariffpaket till Tyskland, Österrike och Ungern

Bild 25 visar ett adresskort till ett Tariffpaket på 16.5 kg till Ungern 1913. Tyskland, Österrike och Ungern hade redan på 1870-talet ett nära postalt samarbete och utgjorde ett gemensamt taxeområde. Taxezonerna inom detta område berodde endast på avståndet och påverkades inte av gränserna mellan dessa länder. Portot för detta paket består därför av svenskt porto, svensk-tyskt sjöporto och tysk-österrikisk-ungerskt zonporto.

Det svenska portot utgår enligt vanliga inrikes taxan för 16.5 kg med 420 öre (jämför tabell 1 ovan)

Det svensk-tyska sjöportot var lika stort som det danska inrikes portot. Mellan Sverige och Tyskland var således befordringsavgiften densamma oavsett om paketet gick över Danmark eller över Östersjön. Detta porto var sedan 1 oktober 1902, 50 öre för 5 kg och 5 öre per halvt kilo däröver eller i detta fall 165 öre.

I Tyskland och Österrike-Ungern tillämpades för paket över 5 kg en Zontaxa som var beroende av avståndet. I zon 1 var taxan 25 pf och i övriga zoner var 50 pf för vikt upp till 5 kg. Däröver tillkom följande belopp per kg:

Zon 1	(0–75 km)	5 pf
Zon 2	(75–150 km)	10 pf
Zon 3	(150–375 km)	20 pf
Zon 4	375–750 km)	30 pf
Zon 5	750–1 125 km)	40 pf
Zon 6	(över 1 125 km)	50 pf

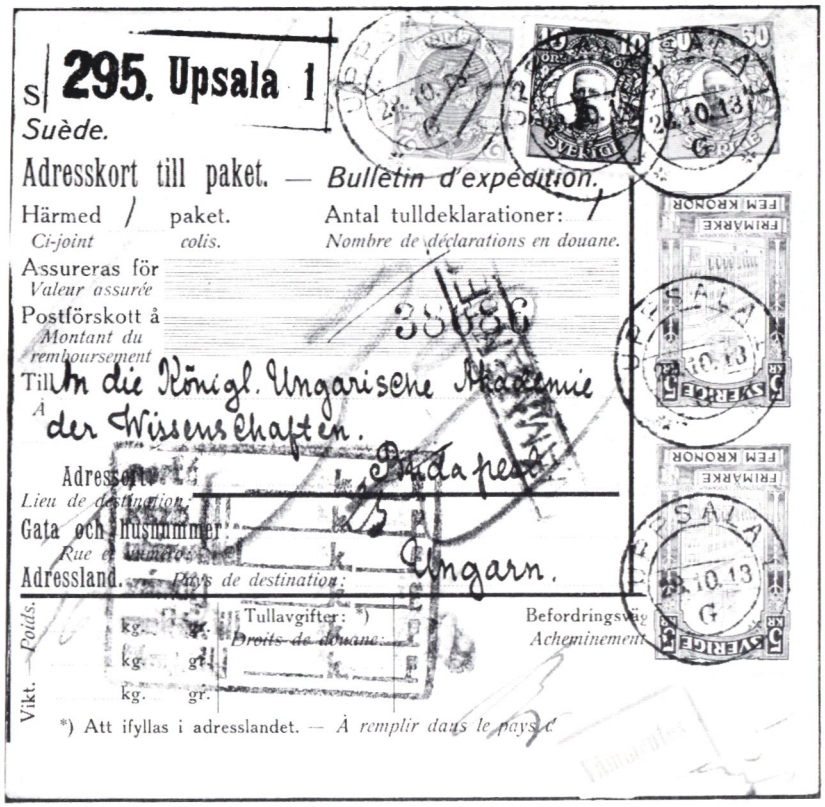

Bild 25. Adresskort till Tariffpaket till Ungern.

De något ojämna kilometertalen förklaras av att avstånden ursprungligen hade uttryckts i tyska mil vilka var 7420,4385 meter och att detta senare avrundades så att 10 mil sattes lika med 75 km. För tariffpaket under 5 kg tillämpades dock ett speciellt porto för befordran inom Danmark och Tyskland samt i förekommande fall även Österrike-Ungern. Detta porto var 72 öre från Danmark till Tyskland och 108 öre till Österrike-Ungern.

Några exempel på avståndszoner mellan olika orter redovisas i tabell 16. Woyens var den gränsort som låg vid Slesvigs nordgräns. Före 1 april 1913 synes paketen ha taxerats från denna ort även om de gick sjövägen. Därefter taxerades paket som gick över Kiel eller Danmark från Kiel och de övriga från Sassnitz.

Tabell 16. Exempel på avståndszoner enligt tysk-österrikisk-ungerska zontaxan.

Till	Från Woyens	Kiel	Sassnitz
Berlin	4	3	3
Bozen	5		5
Bremen	3		3
Breslau	4		4
Budapest	5	5	5
Czernowitz	6		5
Danzig	4		3
Dresden	4		4
Flensburg	1	1	3
Hamburg	3	2	3
Köln	4		4
Mainz	4		4
München	5	4	4
Prag	4		4
Wien	5		4

Som framgår ovan låg Budapest i zon 5 räknat från Sassnitz. Avgiften för detta paket blir således 50+12×40=530 pf. Kursen var ända från 1889 till 1921 satt till 100 pf=90 öre. Omräknat i öre blev detta således 477 öre.

Det sammanlagda portot för detta paket uppgår därför till 420+165+477=1 062 öre.

I de svenska posttaxorna fanns en särskild tabell där detta porto var uträknat och även tabeller över i vilka zoner de största städerna låg. Portotabellen fick dock endast betraktas som en hjälptabell och ibland kunde förändringar av växelkurser eller delporton meddelas utan att någon ny hjälptabell hann sändas ut.

Tariffpaket till Frankrike

Bild 26 visar ett adresskort till ett Tariffpaket på 9.5 kg till Frankrike. Adresskortet har ursprungligen varit frankerat med 1 058 öre men ett enkronas märke har avlägsnats. Portot på detta adresskort består av svenskt porto, svensk-tyskt sjöporto, tyskt porto och belgisk-franskt porto.

Beräkningen av portot till och med Tyskland har skett enligt samma principer som redovisats beträffande paketet till Budapest ovan. Portosatserna är dock beräknade efter äldre taxor. Det svenska portot har utgått enligt 1880 års taxor med 570 öre. Det svensk-tyska sjöportot har utgått enligt en taxa som infördes den 1 oktober 1888 och gällde till den 1 oktober 1902. Avgiften enligt denna var 16 öre per paket plus 4 öre för varje halvt kilo. I detta fall således 92 öre. Detta portot var även nu detsamma som transitportot genom Danmark skulle ha varit om paketet gått den vägen. För paket upp till 5 kg tillämpades dock det gemensamma dansk-tyska portot på 72 öre.

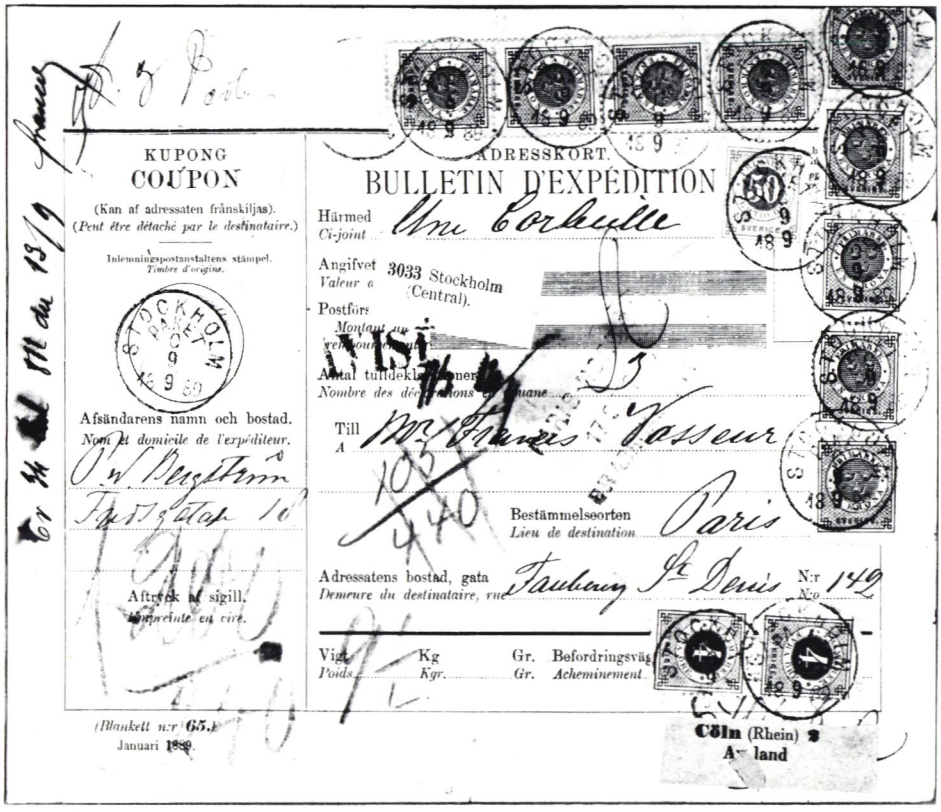

Bild 26. Adresskort till Tariffpaket till Frankrike.

Genom Tyskland befordades paket till Frankrike via tre olika vägar beroende på vart i Frankrike de skulle. Paket till Paris skulle befordras över gränsorten Herbesthal och via Belgien och franska Nordbanan. Avståndet mellan Stralsund och Herbesthal motsvarade fyra zoner och portot blev således enligt tabell 16 ovan 50+5×30=200 pf.

Det belgisk-franska portot utgick på denna befordringsväg med 240 pf för paket mellan 5 och 10 kg.

I posttaxorna fanns vid denna tid hjälptabeller som angav portot i öre för hela sträckan. Den 15 april 1889 hade dock en ny omräkningskurs för den tyska marken införts och taxornas hjälptabeller fick därför inte användas när detta paket avsändes. I stället fick postpersonalen själva utföra omräkningarna efter särskilda reduktionstabeller med kursen 10 pf=9 öre. Den 21 september 1889 publicerades dock åter nya hjälptabeller med det totala portot uträknat i öre.

Enligt den nya kursen blir således det tyska portot 180 öre och det belgisk-franska 216 öre och det sammanlagda portot 1 058 öre.

En hjälp vid studiet av portosatserna på utrikes adresskort av detta slag är ibland de noteringar som finns på adresskortet, oftast i rödkrita eller klarblått bläck. Noteringen f 200/240 på adresskortet på bild 26 avser det tyska portot 200 pf och portot bortom Tyskland 240 pf. Notera även den överstrukna noteringen 105/440 som avser det svensk-tyska sjöportot i pf (enligt tyska taxor) och portot bortom Stralsund likaså i pf.

Tariffpaket till Schweiz

Endast ett litet fåtal adresskort till assurerade tariffpaket från perioden 1885–1920 är kända. För att kunna redovisa ett bra exempel på portoberäkningen för dessa har därför ett något senare adresskort valts, men portot på detta gällde redan 1920. Det aktuella adresskortet visas i bild 27.

För de assurerade Tariffpaketen uträknades portot i huvudsak på så sätt att de sammanlagda såväl befordrings- som assuransavgifterna för de länder som paketet passerade lades samman.

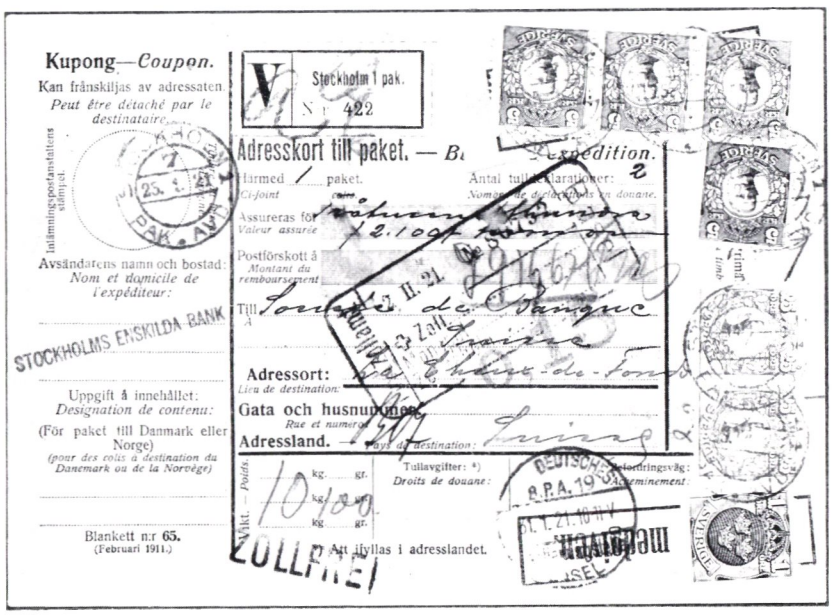

Bild 27. Adresskort till Tariffpaket till Schweiz.

Principen för beräkning av befordringsavgiften framgår i stora drag av avsnitten ovan. Vid denna period hade dock den tyska inflationen börjat bli allt snabbare så taxorna för Tyskland och angavs numera i guldcentimes i stället för pfennig. Kursen för centimes var 0.72 fram till den 29 juni 1921 då den höjdes till 0.80. Vissa förändringar av viktklasserna hade också skett.

Befordringsavgiften bestod av svenskt viktporto, svensk-tyskt sjöporto, tyskt viktporto och schweiziskt viktporto. Det svenska portot utgjorde från den 1.7.1920 620 öre för 10–11 kg. Det svensk-tyska sjöportot var numera 90 öre för 5 kg och 30 öre per kg däröver eller totalt 270 öre. Enligt danska taxor infördes detta porto den 1 juli 1920 men det meddelades i svenska cirkulär först den 24 juli.

Det tyska viktportot utgjorde 625 centimes (450 öre) för 10–15 kg. Detta betecknades som taxan för tyska fjärrzonen. (Fernzone) och den gällde från 29 januari 1920 till 9 april 1921. Det schweiziska viktportot hade den 29 januari 1920 satts till 180 centimes (130 öre) även detta för 10–15 kg. Den 9 april 1921 höjdes detta porto till 2 fr.

I Schweiz tillämpades även en zontaxa med fyra olika zoner. Denna gällde dock endast för paket över 15 kg. Vid befordran från Sverige räknades dessa zoner från gränsorten Schaffhausen och som exempel kan nämnas att Bern och Davos låg i zon 2 och att Chaux-de-Fonds och Geneve låg i zon 3.

Beträffande assuransavgiften bestod denna av svensk assavgift, tysk assavgift, schweizisk assavgift och dessutom en avgift som kallades tysk rekavgift. Någon särskild assuransavgift för sjösträckan mellan Trelleborg och Sassnitz utgick dock inte.

Den svenska assavgiften var samma som för inrikes brev dvs 50 öre för 1 000 kr och 10 öre per 500 kr däröver eller totalt 80 öre mellan 2 000 och 2 500 kr. Den tyska assavgiften var 25 ctm för 125 fr motsvarande 18 öre för 90 kr vilket blir 432 öre för 2 070 till 2 160 kronor. Denna avgift gällde endast från den 24 juli 1920 till den 20 mars 1921. Den tyska rekavgiften utgick med 40 ctm omräknat till 29 öre oavsett belopp och infördes den 24 juli 1920 och ersattes den 9 april 1921 med en "tysk expeditionsavgift" som var på 18 öre.

Den schweiziska assavgiften var 5 ctm per 300 fr. Detta omräknades till 4 öre per 216 kr och blev då i detta fall 40 öre för 1 944–2 160 kr. Denna avgift började också att tillämpas den 24 juli 1920 men ändrades inte förrän franc-kursen höjdes.

I sammandrag består således taxan för det aktuella paketet av åtta komponenter enligt följande.

Svenskt viktporto	620 öre
Svensk-tyskt sjöporto	270 öre
Tyskt viktporto	450 öre
Schweiziskt viktporto	130 öre
Svensk assavgift	80 öre
Tysk assavgift	432 öre
Tysk rekavgift	29 öre
Schweizisk assavgift	40 öre

Tariffpaket till Ryssland

Bild 28 visar ett Tariffpaket till Ryssland på 5 770 gram sänt via Finland till Minsk frankerat med 339 öre. Portot består av svenskt inrikes porto och finsk-ryskt porto. Det kan noteras att något sjöporto för transporten över Östersjön inte utgick. Detta förekom visserligen i äldre taxor men torde ha försvunnit redan i början på 1880-talet. Portosatserna är särskilt intressanta då Ryssland vid denna tid fortfarande tillämpade äldre längd- och viktmått.

Det svenska portot utgör 105 öre för vikt mellan 5.5 och 6 kg. (enligt tabell 1 ovan).

Det finsk-ryska portot var ett zon-porto och antalet zoner var tre för paket upp till 12 funt och tio för tyngre paket. Ett funt, som även kallades ryskt skålpund, ansågs motsvara 410 gram fast det exakt räknat egentligen var något mindre. Den maximala vikten utgjorde 120 funt eller 49.2 kg.

Grundtaxan för de första 12 funten utgjorde för paket till europeiska Ryssland

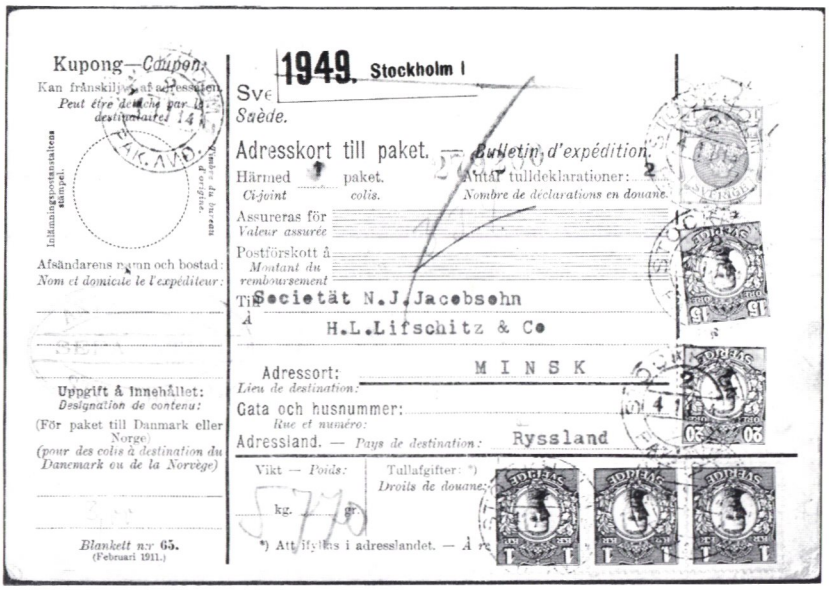

Bild 28. Adresskort till Tariffpaket till Ryssland.

och Kaukasus 65 kopek. För tyngre paket skedde sedan en zonberäkning beroende på avståndet i verst. En verst var 1066.8 meter.

Detta avstånd beräknades inte mellan själva de orter som befordran skedde utan mellan residensstaden i det finska län där hamnorten låg och huvudstaden i det ryska guvernement där adressorten låg. Avståndet från samtliga finska residensstäder, utom Wiborg, till Minsk som var guvernementshuvudstad var mellan 1000 och 2000 verst. Detta gjorde att avståndet kom att hamna i den tredje zonen. Portot var då 65 kopek för de första 12 funten och 20 kopek per funt däröver. Då det aktuella paketet vägde mellan 14 och 15 funt blev således det finsk-ryska viktportot 125 kopek. Hade däremot paketet gått via en hamnort i Wiborgs län hade portot räknats efter andra zonen och då blivit 95 kopek.

Förhållandet att det fanns två olika viktsystem ledde till att ett mycket stort antal viktsatser uppstod. Mellan 5 och 49.2 kg fanns 108 ryska och 89 svenska viktsatser. Vid 20.5 och 41 kg sammanföll visserligen dessa men ändå blev det totalt 195 viktsatser. För varje viktsats fanns dessutom 10 zoner vilket gör totalt 1950 tariffer. Någon hjälptabell för uträkningen av portot finns inte heller i 1911 års pakettaxa utan denna publiceras först den 19 mars 1917.

Omräkningen av rysk valuta till svensk skulle ske i två steg. Först skulle rubel omvandlas till finska mark efter kursen 1 mark=37.5 kopek. Därefter omräknades finska mark till svenska kronor efter kursen 1 mark=70 öre. Avrundat uppåt blir då 125 kopek 125/0.3750.7=234 öre. Tillsammans blir således portot 339 öre. Den 2 mars 1917 togs dock denna tvåstegsräkning bort och kursen sattes till 1 rubel=187 öre.

Innan första världskrigets utbrott kunde även tariffpaket befordras till Ryssland via Tyskland och i förekommande fall även via Österrike. Portot beräknades då som för paket till Tyskland och Österrike fram till den ryska gränsen och därefter lades ryskt porto enligt ovan till. Omräkningen av den ryska valutan skedde dock via tyska mark. Vidare var omräkningen av funt till kg något exaktare i dessa taxor. För orter som låg jämförelsevis närmare gränsen mot Tyskland eller Österrike blev denna befordringsväg något billigare, i synnerhet för tyngre paket. När tysk-

landsportot började att räknas över Sassnitz den 1 april 1913 skulle det här beskrivna paketet ha kostat 397 öre denna vägen.

Tariffpaket till Kina

Adresskortet till Kina som visas i bild 29 ger ett exempel på ett paket där taxeuppgifter från och med 1911 års Paketposttaxa saknades i de svenska publikationerna. I detta fall har således posttjänstemannen delvis fått förlita sig på den tyska "Paketposttarif". Avgifterna till och med den tyska utskeppningshamnen fanns dock angivna i de svenska taxorna. Inom Sverige motsvarade portot inrikes porto för 10–10.5 kg dvs 240 öre. Det svensk-tyska sjöportot var 105 öre. Det tyska zonportot mellan Sassnitz och Hamburg blev för tredje zonen 50+6×20=170 pf.

För befordran mellan Bremen eller Hamburg och Shanghai har porto utgått enligt de tyska tariffböckerna med 750 pf. Totalt utgjorde således portot i och bortom Tyskland 920 pf eller 828 öre, vilket ger ett totalt porto på 1 173 öre.

Även på detta adresskort finns notering i rödkrita 170/750 som motsvarar tyskt och främmande porto i pfennig.

Blanketter för pakettrafiken

Totalt sett upptog Postverkets blankettförteckningar under den aktuella perioden omkring 400 olika blanketter. Relativt många av dessa var avsedda att användas inom pakettrafiken. Det skulle därför föra alltför långt att göra uttömmande behandling av alla dessa. Källmaterialet är också begränsat och endast en del av blanketterna finns kända hos samlare. I det följande behandlas endast de viktigaste blanketterna. Etiketterna, vilka också ingick i blankettförteckningen, ges däremot en så utförlig behandling som möjligt i ett särskilt avsnitt.

De mest uppmärksammade blanketterna är naturligtvis adresskorten. Det vanliga adresskortet hade beteckningen Blankett 239 och finns med ett flertal redigeringsdatum under den aktuella perioden vilket framgår av Tabell 17.

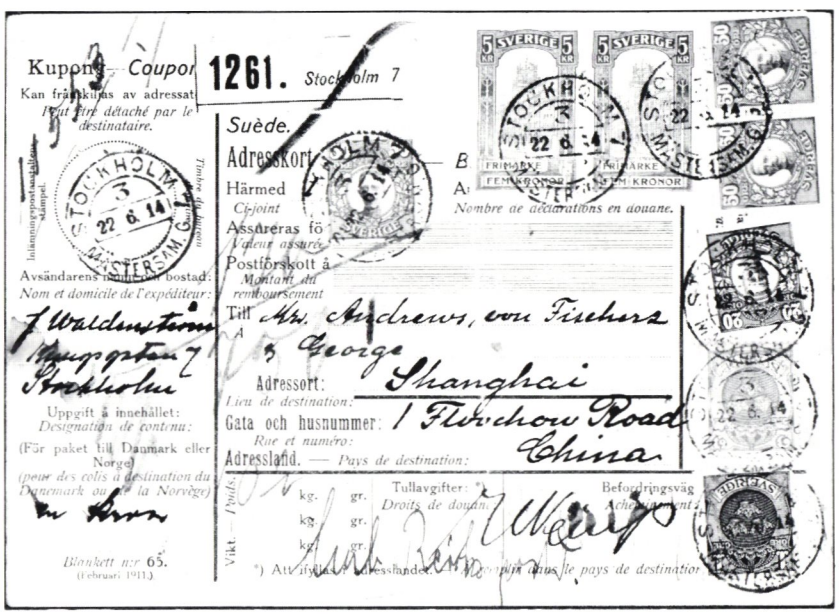

Bild 29. Adresskort till Tariffpaket till Kina.

Tabell 17. Redigeringsdatum för Adresskort Blankett 239 1885–1920.

Redigeringsdatum	Text
November 1879	Adresskort till postpaket
Maj 1885	Adresskort till paketpostförsändelse
Maj 1894	
Januari 1905	Adresskort till paket
November 1905	
Augusti 1907	
Februari 1908	
Juni 1911	
Oktober 1912	Adresskort till inrikes paket
Augusti 1915	
Juli 1917	
April 1918	
Juni 1920	

Inledningsvis är adresskorten ca 19×14 cm men formatet minskas till ca 16×12 cm från redigeringsdatumet Januari 1905. Formatet i synnerhet på höjden kan variera en hel del mellan olika upplagor. De är genomgående tryckta på ofärgat papper som någon enstaka gång kan dra ganska starkt mot grått eller brunt.

Adresskort blankett 239 användes i huvudsak för inrikes paket. De användes dock även för paket till Norge och Danmark, på vissa befordringsvägar till USA och Kanada före 1 maj 1911 och till Finland före 1 november 1895 samt i äldre tider ofta till Tariffpaket. Som framgår av bild 18 förekom det även att de av misstag

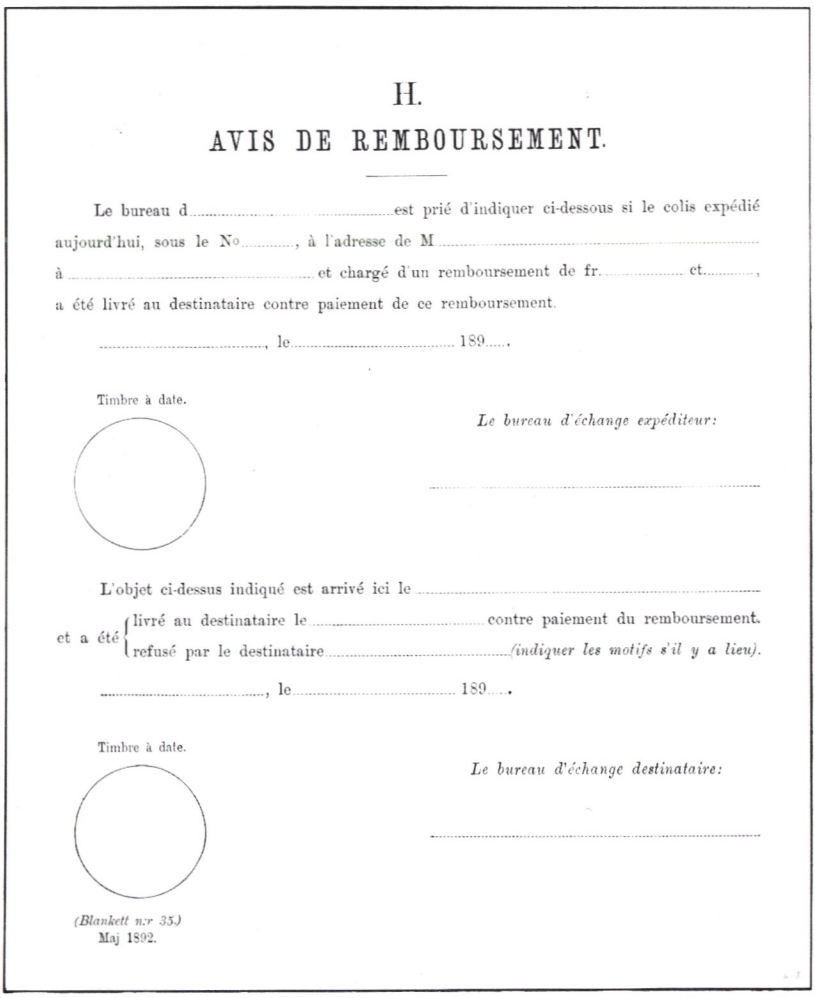

H.

AVIS DE REMBOURSEMENT.

Le bureau d..... est prié d'indiquer ci-dessous si le colis expédié aujourd'hui, sous le N°....., à l'adresse de M..... à ..... et chargé d'un remboursement de fr..... ct....., a été livré au destinataire contre paiement de ce remboursement.

....., le..... 189.....

Timbre à date.

Le bureau d'échange expéditeur:

.....

L'objet ci-dessus indiqué est arrivé ici le .....

et a été { livré au destinataire le ..... contre paiement du remboursement. / refusé par le destinataire ..... *(indiquer les motifs s'il y a lieu).*

....., le..... 189.....

Timbre à date.

Le bureau d'échange destinataire:

.....

(Blankett nr 35.)
Maj 1892.

Bild 30. Blankett 35 som användes för att få information om huruvida ett utrikes postförskottspaket blivit inlöst eller ej.

eller i avsaknad av annat användes även till andra länder. Blankett 239 användes även för postförskott innan särskilda blanketter för detta infördes 1 november 1909.

För utrikes paket användes annars normalt blankett nr 65 Bulletin d'Expedition med text på franska och svenska. Några av de tidigare upplagorna har dock endast fransk text. Denna blankett var ursprungligen tryckt på ofärgat papper som i vissa fall bär vattenmärke från Lessebo bruk. Ett exempel på denna blankett finns i bild 6. Adresskorten var under denna tid storformatiga.

Från 1894 års får blanketten en delvis ny utformning. Bland annat tas inramningen bort. Samtidigt börjar den att tryckas på blått papper. Från 1911 minskas formatet och papperet blir tjockare. Färgen på papperet ändras även under första världskriget och blir då gröngrå.

I cirkulären nämns sällan något om ändringar i adresskortens utförande. Ett undantag görs dock i ett cirkulär 1894 där det meddelas att ett nytt utförande av såväl blankett 65 som 239 kommer att användas från den 1 oktober 1894. Äldre upplagor får inte användas efter detta datum och eventuellt kvarliggande blanketter skall returneras. Vidare förekommer de utrikes adresskorten som bilagor till de viktigaste Postpaketavtalen.

Från den 1 november 1909 införs ett särskilt adresskort för inrikes postförskottspaket. Denna blankett kallas nr 398 och är densamma som används för paketpostförskott. Ett exempel finns i bild 62.

För den utrikes pakettrafiken fanns även vissa speciella blanketter för postförskott. Den äldsta av dessa var Blankett nr 35 Avis de Remboursement som återges i bild 30. Möjlighet till postförskott på Postpaket hade införts genom lissabonavtalet som trädde i kraft i Sverige den 1 april 1886. Som bilaga H till detta avtal finns förebilden till blankett 35 återgiven vilket förklarar att det finns ett "H" överst på blanketten. Denna blankett skulle bifogas paketets adresskort och sedan återsändas från adresspostanstalten till det svenska utväxlingspostkontoret med uppgift om huruvida postförskottet blivit inlöst. I 1895 års blankettförteckning kallas blanketten på svenska för "Postförskottsreversal för utvexlingspostanstalt". Formatet på blanketten i den avbildade utgåvan är 211×174 mm och den är tryckt på ofärgat vattenmärkt papper.

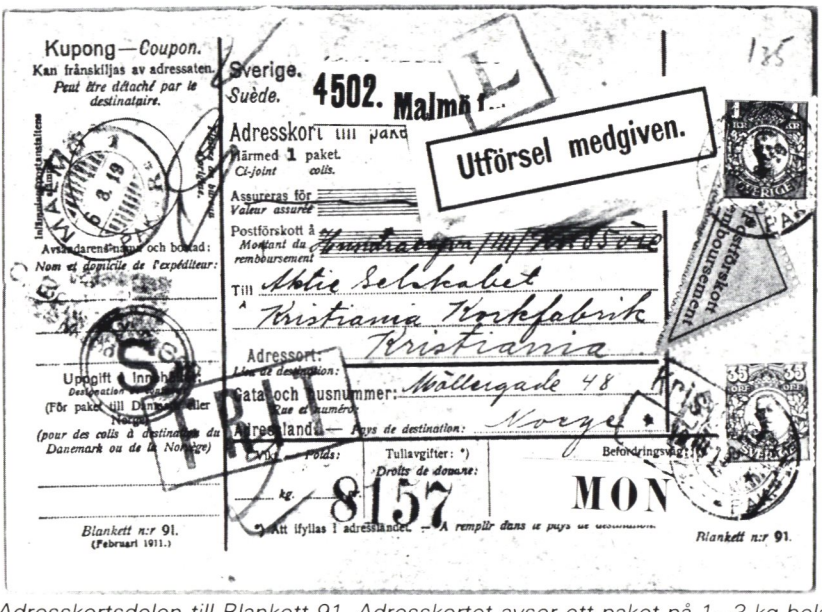

Bild 31. Adresskortsdelen till Blankett 91. Adresskortet avser ett paket på 1–3 kg belagt med 100–200 kr i postförskott. Befordringsavgiften var 90 öre och postförskottsavgiften 45 öre.

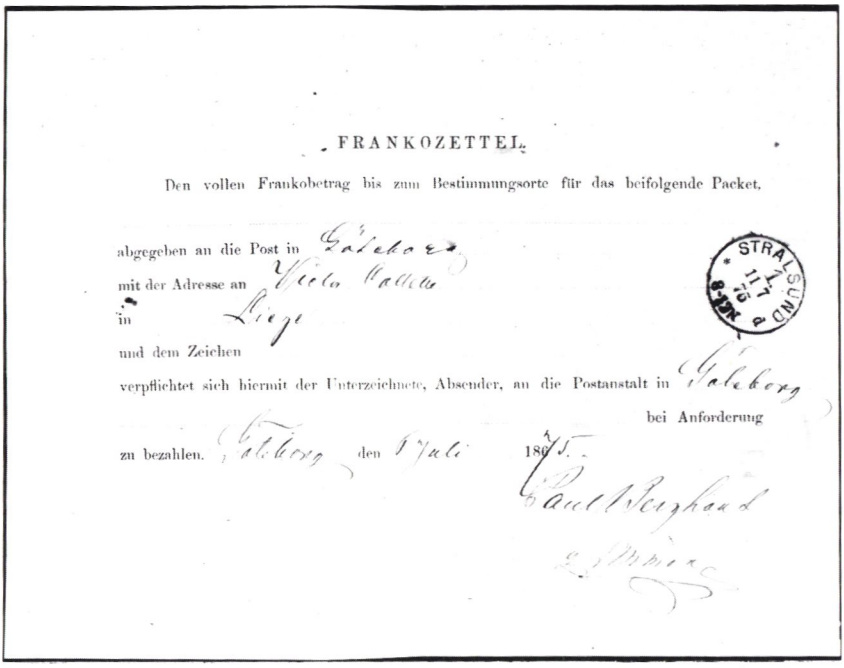

FRANKOZETTEL.

Den vollen Frankobetrag bis zum Bestimmungsorte für das beifolgende Packet.

abgegeben an die Post in Falkenberg

mit der Adresse an Viola Callin

in Liege

und dem Zeichen

verpflichtet sich hiermit der Unterzeichnete, Absender, an die Postanstalt in Falkenberg

bei Anforderung

zu bezahlen. Falkenberg den 8 Juli 1895.

Paul Berghard

Bild 36. Frankosedel i äldre utförande. Frankosedlar började användas redan på 1860-talet dvs långt innan adresskorten kom i bruk.

I den händelse inte adresskortet ankom före eller samtidigt med paketet skulle mottagaren aviseras med hjälp av ett så kallat nödadresskort. Denna blankett hade nummer 108 och avbildas i bild 34. Nödadresskortet skulle ifyllas med hjälp av de uppgifter som fanns på paketet. I likhet med de vanliga adresskorten var även denna blankett först storformatig, men fick senare ett mindre format.

När obeställbara eller icke avhämtade paket returnerades skulle ett särskilt returadresskort utfärdas. Detta berodde förmodligen på att det ursprungliga adresskortet använts som avisering och således inte fanns kvar hos posten. Ursprungligen användes vanliga adresskort för detta ändamål, men den 1 februari 1915 infördes ett särskilt returadresskort, Blankett 87. Ett exempel på detta visas i bild 35. Avsändaren var skyldig att betala returportot, vilket förklarar att adresskortet lösenbelagts.

En annan intressant blankett använd inom pakettrafiken är nr 90 Frankosedel rörande Postpaket (Bullentin d'Affrancissement). Denna användes när det saknades uppgifter för att räkna ut post- och/eller tullavgifter vid avgångspostanstalten, och avsändaren ändå ville betala dessa. Adresskorten till de paket som avsändes med frankosedel skulle från 1899 förses med en särskild etikett med texten Franc de Droit/Utlemnas afgiftsfritt.

Före och parallellt med ovanstående blankett användes även en "Frankosedel för Postavgifter" med nr 64. Ett exempel på denna blankett visas i bild 36. I cirkulär av den 10 mars 1910 omtalas vidare en ny typ av frankosedel med blankettnummer 12. Denna förefaller dock främst vara avsedd för tullavgifter.

Paketadresskort till utlandet skulle vidare som regel vara åtföljda av en tulldeklaration. Normalt var denna avfattad på Blankett 66. För de paket som hanterades av Gottfred Pedersen i New York användes dock en särskild Blankett nr 101 "Tulldeklaration för paket till Nordamerika och Hawaii", vilken avfattades på svenska. En annan speciell tulldeklaration som skulle användas till USA var Blankett

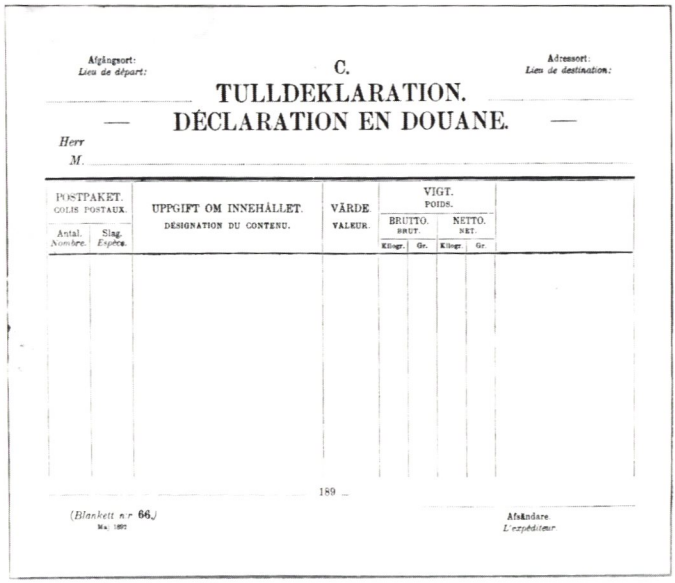

Afgångsort:
Lieu de départ:

C.

Adressort:
Lieu de destination:

TULLDEKLARATION.

— DÉCLARATION EN DOUANE. —

Herr
M.

POSTPAKET. COLIS POSTAUX. Antal. *Nombre.*	Slag. *Espèce.*	UPPGIFT OM INNEHÅLLET. DÉSIGNATION DU CONTENU.	VÄRDE. VALEUR.	VIGT. POIDS. BRUTTO. BRUT. Kilogr.	Gr.	NETTO. NET. Kilogr.	Gr.

189 _

(*Blankett nr* 66.)
Ma. 1897

Afsändare.
L'expéditeur

Bild 37. Tulldeklaration Blankett 66.

nr 73 som omnämns i cirkulär den 7 april 1910. Där betecknas den som "en nya tulldeklaration för direkta paket Malmö–USA tryckt på tyg och med metallskodt hål".

För övrigt förekom som nämnts ovan under olika perioder en rad olika blanketter som användes inom pakettrafiken. En fullständig redovisning faller dock utanför ramen för denna redovisning men några ytterligare kan dock räknas upp:

46c Reklamation av Postpaket
51 Norsk Paketpostkarta
58 Dansk paketpostkarta
63 Reversal å oförtullade paket från utlandet
89 Avis om återsändning av obeställbart paket
100 Paketpostkarta till befordringsagenturen i New York
109 Anmälan rörande obeställbart paket
168 Avis om paket
231 Inlemningsbok vid postkontor för paket
281 Avis om ankommet utrikes paket som ej undergått slutlig tullbehandling m m
284 Reexportinlaga
342 Anmälan rörande från utlandet afsändt paket som blifvit obeställbart.

Etiketter

Användandet av etiketter i den svenska posthanteringen började relativt sent om man jämför med de internationella och då främst de tyska förhållandena. I många fall kom också etiketterna som en följd av internationella avtal.

Bortsett från etiketten angående kinematografisk film finns etiketterna intagna i blankettnummerförteckningarna. De har nedan därför redovisats i nummerordning och under det namn som används i förteckningen. Här tas vidare endast de etiketter upp som uteslutande användes inom paketposten. Vissa blanketter kallades vid den här tiden etiketter men var förmodligen snarare avier eller följelappar. Detta gäller bland annat Blankett 89 som ibland betecknades som etikett och ibland som avis. Dessa har därför inte tagits med i den följande etikettförteckningen.

Det bör observeras att postpaketavtalen har ett samband med införandet av både etiketterna Remboursement och Express. Den förra kommer i samband med att det

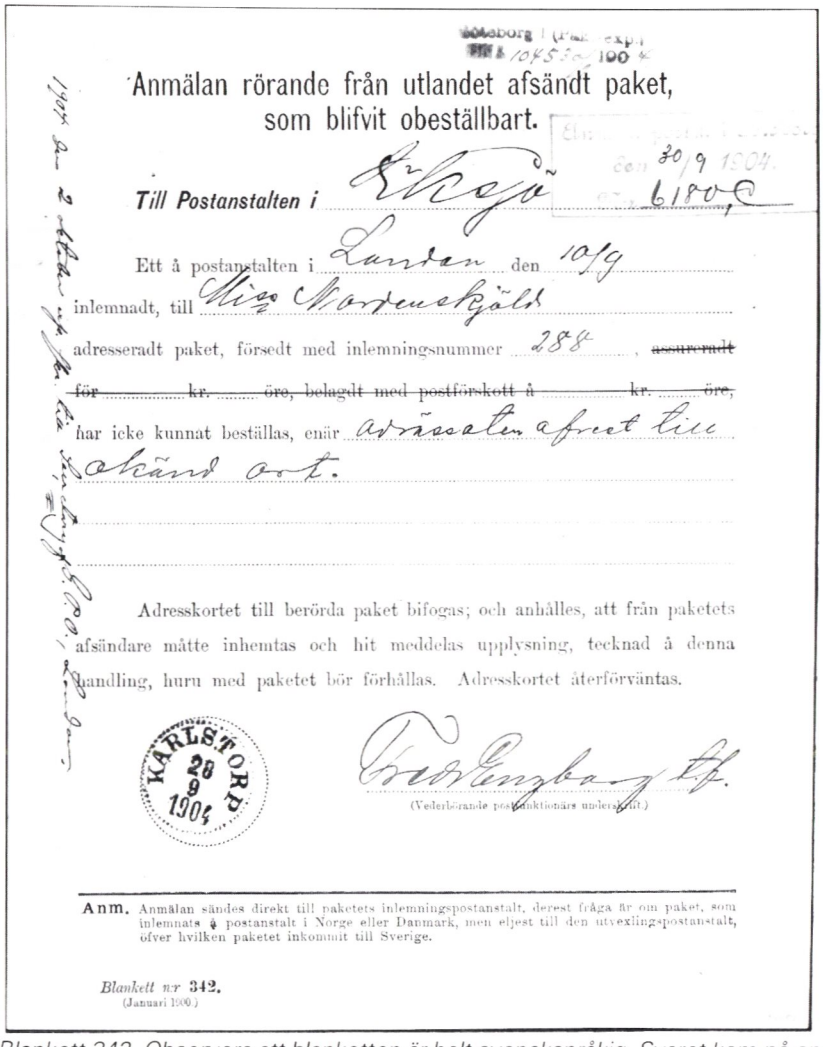

Anmälan rörande från utlandet afsändt paket, som blifvit obeställbart.

Till Postanstalten i Eksjö

Ett å postanstalten i London den 10/9 inlemnadt, till Miss Mortensköld adresseradt paket, försedt med inlemningsnummer 288, ~~assureradt för kr. öre, belagdt med postförskott å kr. öre,~~ har icke kunnat beställas, enär adressaten afsatt till okänd ort.

Adresskortet till berörda paket bifogas; och anhålles, att från paketets afsändare måtte inhemtas och hit meddelas upplysning, tecknad å denna handling, huru med paketet bör förhållas. Adresskortet återförväntas.

KARLSTORP 28 9 1904

(Vederbörande postfunktionärs underskrift.)

Anm. Anmälan sändes direkt till paketets inlemningspostanstalt, derest fråga är om paket, som inlemnats å postanstalt i Norge eller Danmark, men eljest till den utvexlingspostanstalt, öfver hvilken paketet inkommit till Sverige.

Blankett nr 342.
(Januari 1900.)

Bild 38. Blankett 342. Observera att blanketten är helt svenskspråkig. Svaret kom på en engelsk svarsblankett via Göteborg och Eksjö.

postförskott införs på Postpaket. Införandet av expressetiketter sammanfaller i tiden med att expresstaxa införs för paket till Storbritannien. De är dock redan omtalade i paketpostavtalet med Storbritannien 1904 där det heter att adresskort till expresspaket skall vara försedda med etikett eller stämpel.

Blankett 67 Nummerskylt för utrikes paket

Den första gången etiketter omtalas i cirkulär är den 29 maj 1874 då nummerlappar för ass, postförskott och paket omtalas. Dessa etiketter är kända endast under kort tid och i så ringa antal så denna regel blev förmodligen på något sätt avskaffad. Detta har dock inte kunnat dokumenteras i källorna. Nästa gång etiketter dyker upp är i 1880 års pariskonvention om Postpaket. Här omtalas att Postpaketen och adresskorten skall förses med nummerskyltar. I bilaga till avtalet visas hur dessa skyltar skall se ut. Utformningen är i stort sett den samma som dessa etiketter har ännu i dag med en mindre del som fästes på adresskortet och en större del avsedd för själva paketet. I bild 39 visas det exempel

som fanns i avtalets bilaga. Hur den mindre delen av etiketten kom att se ut i praktiken framgår av bland annat bilderna 6, 9 och 26.

Bild 39. Nummerskylt för Postpaket som den avbildades i bilaga till pariskonventionen om Postpaket den 3 november 1880.

Reglerna om dessa etiketter har inte kunnat återfinnas i själva cirkulären eller stadgarna, men så gott som alla Postpaket till utlandet som avsänts från större orter förefaller vara försedda med denna etikett innan den avlöstes av Blankett 67 b år 1894. Ofta förekommer den även på Mellanrikspaket och Tariffpaket och även i något undantagsfall på inrikes paket. Den har omkring 1890 betecknats som Blankett 67 och har förmodligen haft detta nummer ända sedan 1881.

Blankett 67 a Nummerskylt för assurerade paket

Denna etikett omnämns i cirkulär av den 4 juni 1894 och kom att införas den 1 oktober samma år. Etikettens utseende framgår av bild 39. Den bestod av en mindre del att sätta på adresskortet och en större del för paketet. Trycket är i rött och papperet är vitt. Ortnamn och nummer synes ha tryckts i olika moment då de ofta är i olika nyanser. Formatet växlar och den mindre delen är ursprungligen ca 60 mm bred men minskas omkring 1899 till 45 mm och 1902 tilll 35 mm. Omkring 1911 byts W ut mot V. Från mindre orter förekommer etiketten med handskrivet nummer. Från 1912 skulle denna etikett på adresskortet ersättas med den gula etikett som användes för assurerad brevpost. På paketet fortsatte man dock att använda en etikett som i stort sett såg ut på samma sätt som den större delen av 67 a.

Blankett 67 b Nummerskylt för oassurerade paket

Denna etikett infördes samtidigt som 67 a och hade den ovannämnda internationella etiketten som förebild. Den var också tvådelad. Den mindre delen var cirka 45×14 mm och den större cirka 75×45 mm. Utseendet på den större delen framgår av adresskortet i bild 2, medan de mindre återges bland annat i bild 3. Trycket är svart och papperet är vitt. Även här torde namn och siffror ofta ha varit tryckta i olika moment då de ofta är dåligt passade till varandra. Typsnittet varierar också en hel del i synnerhet för bokstäverna. Det förekommer även exempel på lokalt framställda provisorier av dessa etiketter, som förmodligen gjorts när levereransen från blankettförrådet blivit försenad. Dessa provisorier är huvudsakligen handskrivna.

Från 1895 och framåt förekommer etiketten tandad och från 1914 med ofärgat genomstick. De tandade etiketterna förekommer främst vid postanstalter med

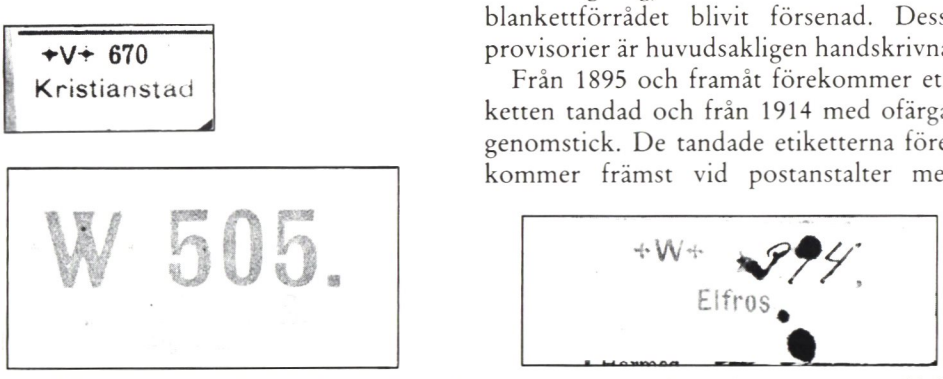

Bild 40. Blankett 67 a i olika upplagor. Nedtill till vänster visas den del som var avsedd för paketet.

Bild 41. Adresskort till tre Postpaket. När flera Postpaket sändes på samma adresskort skulle etiketterna klistras inom lott så endast numren blev synliga på de undre. Till Ryssland förbjöds 1915 användandet av ett adresskort för flera paket. Sannolikt berodde detta på organisatoriska svårigheter i samband med den mycket omfattande trafiken under kriget.

mycket omfattande pakettrafik som Stockholm Staden och Finspong. Vid den senare lämnade postorderföretaget John Fröberg in sina paket.

Blankett 103 Skrymmande-etikett

Enligt cirkulär av den 28 juni 1915 införs en etikett för skrymmande paket. Utseendet på denna framgår av bild 42. Den var avsedd att fästas på själva paketet, medan adresskortet fick förses med anteckning eller stämpel. Det förekommer ändå flera fall där etiketten även har anbringats på adresskortet.

Fram till och med 1920 är etiketten känd i två utföranden som framgår av bild 42. Det första har texten i grotesk stil och etiketten är ca 60×34 mm och är känt från och med 1916. Papperet är violettrosa och trycket är svart.

På den andra typen är texten tryckt i antikva. Formatet är cirka 57×35 mm och papperet är nu rött. Denna variant börjar förekomma 1919.

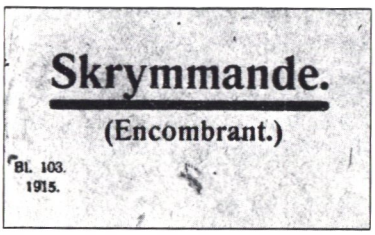

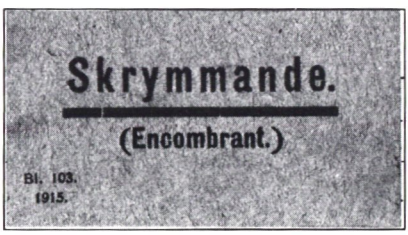

Bild 42. Etiketter för skrymmande paket.

Bild 43. Etikett för ilpaket. (Tillhör Postmuseum).

Blankett 132 Ilpaketetikett

Den 1 oktober 1917 infördes möjlighet att sända ilpaket. Samtidigt infördes en tvådelad etikett med texten Ilpaket. Denna var tryckt på gult papper med röd text. Etiketten var tandad mellan de båda delarna och den mindre delen mätte cirka 46×11 mm och den större 80×46 mm. Etiketten levererades skuren parvis som framgår av bild 43.

Blankett 151 Etiketten "Valeur déclarée"

När möjlighet till assurans av Postpaket till utlandet infördes den 1 april 1886 föreskrevs också att adresskorten skulle förses med en etikett med texten Valeur déclarée. Etiketten var röd med svart text, och levererades otandad i kartor med 4×10 ex. Ramens mått var 63×20 mm och med normal marginal mätte etiketten 75×27 mm. Etiketterna är dock ofta nedklippta då utrymmet på adresskorten var begränsat. Etiketten kom sedermera att utnyttjas även för Tariffpaket och Mellanrikspaket. Observera att den saknade nummer och skulle användas tillsammans med nummeretikett.

Blankett 156 Oförtullat Reexportgods

Denna etikett omnämns första gången i blankettförteckningen 1912. Den var avsedd att klistras på själva paketet beträffande sådana försändelser som vidaresändes till utlandet utan att bli förtullade i Sverige. På själva adresskortet skulle sättas en stämpel med samma text. Denna stämpel illustreras under avsnittet om sidostämplar på adresskorten. Själva etiketten är okänd i begagnat skick, men i Postmu-

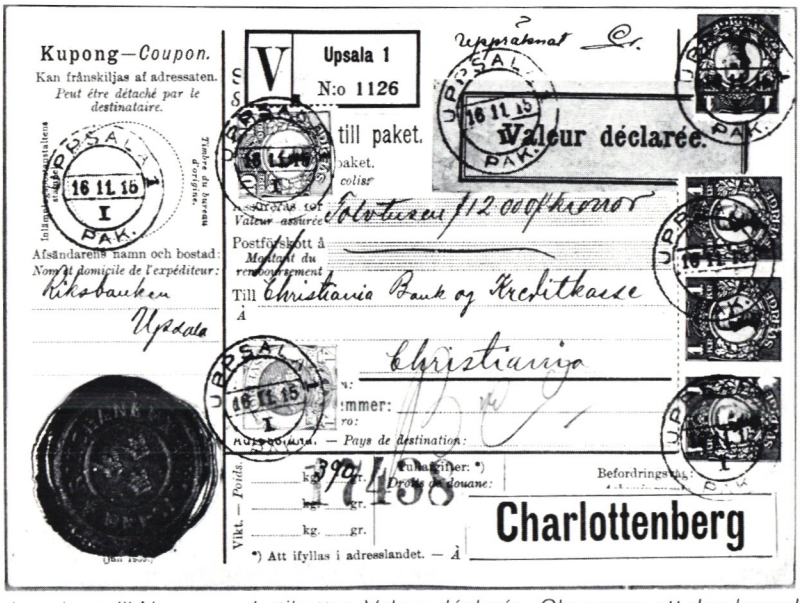

Bild 44. Adresskort till Norge med etiketten Valeur déclarée. Observera att den kompletterades med vanlig värdenummeretikett. Portot utgör 414 öre bestående av befordringsavgift 30 öre och assavgift 384 öre (8 öre/250 kr). Innehållet har uppräknats, men avgiften för detta som var 10 öre har redovisats på uppräkningshandlingen.

Bild 45. Etiketten Ofördullat Reexportgods (Tillhör Postmuseum).

seum finns ett ex med redigeringsdatumet Jan 21. Trycket är svart på vitt papper. Etiketten är skuren och totalt 95×45 mm. Rammåttet är 79×32 mm.

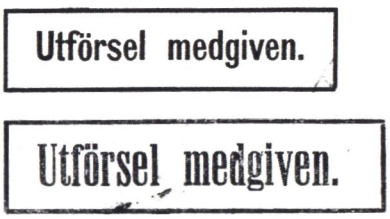

Bild 46. De två olika typerna av etiketten Utförsel medgiven.

Blankett 157 Etiketten "Utförsel Medgiven"

Under första världskriget kom allt fler varor att bli belagda med utförselförbud. Som ett led i kontrollen av utförselreglerna infördes en etikett med texten Utförsel medgiven. Papperet var grönt och texten svart. Denna etikett omtalades först i cirkulär den 19 juni 1916. Den finns som framgår av bild 46 i två utföranden. Det äldre med text i grotesk stil är känt från och med 1916 och det nyare med text i antikva är känt från 1920. Båda typerna levererades operforerade och har ett rammått på 62×15 mm. Med normal marginal är de cirka 73×27 mm.

Blankett 217 Dirigeringsetiketter för paket till utlandet

Exakt när dessa etiketter infördes är inte helt klart. De finns dock med i 1895 års blankettförteckning och det äldsta kända begagnade exemplaret är från 1896. De är tryckta på vitt papper med svart tryck i operforerade kartor. Hos Postmuseum finns ett flertal kartor vilka tryckts hos Stockholms Bokindustri. Dessa kartor har redigeringsdatumet Mars 98. Etiketten har senare även tryckts vid Centraltryckeriet i Stockholm och vid ett tryckeri i Sundbyberg. Typsnittet varierar en hel del och formatet är ca 70×14 mm. Utseendet framgår närmare av bland annat adresskortet i bild 47.

Enligt 1895 års förteckning fanns dessa etiketter med ortnamnen Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg, Charlottenberg, Strömstad, Haparanda, Ystad, Grisslehamn, Mon, Storlien och Funäsdalen. Orterna listas inte i alla utgåvor av blankettförteckningen, men i senare upplagor försvinner Strömstad, Ystad och Grisslehamn medan Riksgränsen och Trelleborg tillkommer.

Av dessa orter är endast Stockholm, Göteborg, Malmö, Charlottenberg, Haparanda, Helsingborg, Mon, Storlien och Trelleborg för närvaranade kända på bevarade adresskort före 1920. Dessutom finns adresskort med dirigeringsetiketten Karungi fast denna ort inte finns upptagen i någon av blankettförteckningarna.

Även tyska dirigeringsetiketter förekommer på svenska adresskort. Dessa är kända redan från 1880-talet och är normalt något mindre än de svenska. Bland de orter som förekommer på svenska adresskort kan nämnas Basel 17, Cöln, Dresden, Frankfurt (Main) 9, Hamburg och Myslowitz.

Blankett 292 Frankoetikett för postpaket åtföljt av frankosedel

År 1899 införs en etikett med texten Franc de droit Utlemnas afgiftsfritt. Den är utförd med svart tryck på gult papper. Den är otandad och i format 43×20 mm. Ramens mått är 38×15 mm. Postmuseum har kompletta kartor där det framgår att arket omfattade 15 rader med fem etiketter. Kartorna har redigeringsdatumet December 98 och är tryckta på Centraltryckeriet i Stockholm. Senare kommer en ny

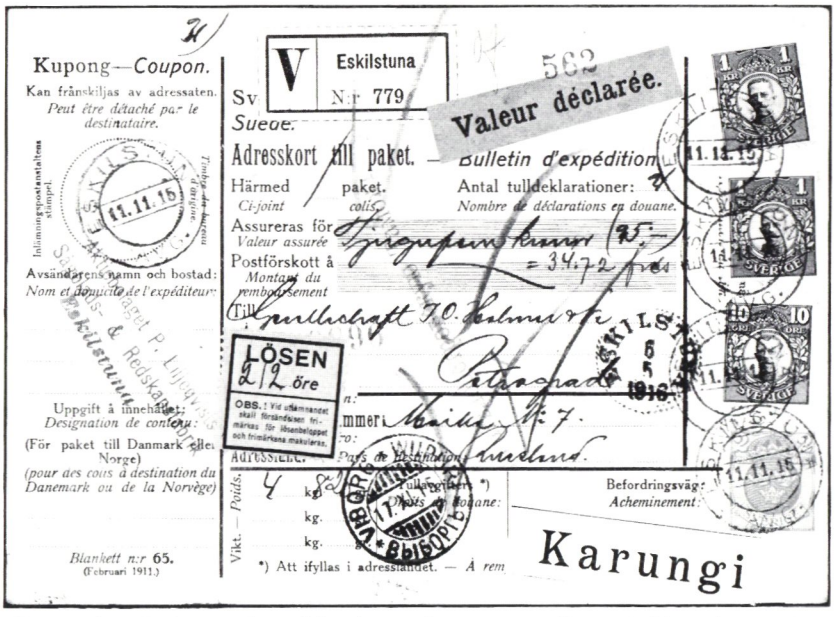

Bild 47. En av de mindre vanliga dirigeringsteiketterna är Karungi. Här på ett adresskort till Ryssland med 212 öres porto.

version med något annorlunda typsnitt och modern stavning. Tidpunkten för detta kan dock inte anges närmare, och det kan mycket väl ha varit efter 1920 med tanke på att den äldre varianten användes så sent som 1921.

Etiketten skulle sättas på adresskorten till de paket som åtföljdes av så kallad frankosedel (närmare beskrivning av användningen av frankosedlar återfinns i kapitlet om blanketter). Förmodligen var användningen av frankosedlar mycket begränsad, då denna etikett inte är känd begagnad på adresskort förrän 1921.

Franc de droit.
Utlemnas afgiftsfritt.

Bild 48. Frankoetiketten Franc de Droit.

Blankett 293 Etiketten "Franc de frais de transport"

Denna etikett infördes enligt cirkulär av den 23 april 1912. Den har ett likartat användningsområde som Blankett 292 med den skillnaden att den skulle användas för tariffpaket till eller via Tyskland. Avsändaren förband sig vidare enbart att betala portot men däremot inte eventuell tull. Såväl denna som föregående etikett sattes oftast på först vid utväxlingspostkontoret.

Etiketten är inte känd begagnad, och obegagnade exemplar har inte kunnat spårats före 1927 då den finns infästad i ett utbildningshäfte för postiljoner. Den är då tryckt med svart text på orange papper.

Franc de frais de transport.

Bild 49. Frankoetiketten Franc de frais de transport i det utförande den hade 1927.

Blankett 296 Etikett för söndrigt paket

Enligt cirkulär den 24 augusti 1920 införs en etikett med uppgift om att paketet ankommit i söndrigt skick. Denna etikett är inte känd begagnad från den aktuella perioden varför det ursprungliga utseendet

Bild 50. Adresskort med etikett för söndrigt paket i Mellersta distriktets utförande.

inte kan fastställas med säkerhet. Postmuseum har ett exemplar med redigeringsdatumet juni 1920 som i vart fall är tryckt före 1927. Detta är 75×57 mm och tryckt i svart på grönt papper. Etiketten är skuren runtom. Märkligt nog är en likadan etikett känd med blankettnummer från Mellersta distriktet 1918. Denna etikett återges i bild 50.

Blankett 346 Etiketten "Ofördulladt"

Omkring 1900 införs en etikett med texten Ofördulladt. Denna är främst avsedd för ankommande paket vilka ej blivit förtullade vid utväxlingspostanstalten. Denna etikett är okänd i privat ägo men i bild 51 återges ett helark som finns hos Postmuseum. Som framgår av bilden är etiketten tryckt i ark om 5×7 st. Ramens mått är 75×32 mm och med normal marginal är etiketten 87×44 mm. Det här arket är tryckt hos Centraltryckeriet i Stockholm och har redigeringsdatumet Januari 1900. Trycket är svart och papperet gult.

Etikett om kinematograffilm

Den 1 oktober 1920 meddelas att paket innehållande kinematografisk film till USA skall förses med en särskild etikett. Denna skall vara gul till färgen och innehålla en varningstext. Formatet skall vara 9×9 cm. Etiketten är ej känd i begagnat skick men den finns avbildad i taxorna och denna illustration återges i bild 52.

Sidostämplar på adresskorten

Under den aktuella perioden förekommer en rad sidostämplar av olika slag. Dessa informerar ofta i stor utsträckning om de regler och förordningar som gällde. Ne-

Bild 51. Helark av etiketten "Ofördulladt" (Tillhör Postmuseum).

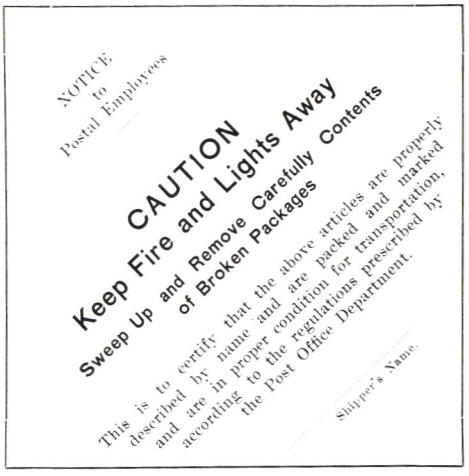

Bild 52. Etikett som skulle åsättas paket med kinematografisk film till USA.

dan följer därför ett försök att redovisa de stämplar som är kända. I de fall stämplarna har ett speciellt posthistoriskt intresse redovisas även den reglementariska bakgrunden.

På afsändarens risk

Den i bild 53 visade stämpeln är visserligen från 1884 men noteringen "På afsändarens risk" skulle användas även under den period denna handbok behandlar. Stämpeln har därför högst sannolikt använts även under denna period.

Reglementena angav vid denna tid mycket noggranna regler för hur paketen skulle vara emballerade. Bland annat heter det att "Askar af papp eller svagare trä, cigarrlådor och dylikt äro i allmänhet icke till förpackning lämpliga". Emellertid hette det vidare "må dylik förpackning undantagsvis och då någon fara för öfriga försändelser icke, i händelse av skada, kan uppkomma, *på afsändarens risk* godkännas". I sådant fall skulle dock anteckning om detta göras såväl på adresskortet som på eventuellt inlämningsbevis. För assurerade paket fick dock inte sådana här undantag göras.

Försändelser med dåliga omslag förekom således i så stor utsträckning vid postkontoret Stockholm C att man bedömt det motiverat att skaffa en särskild stämpel. Stämpeln mäter 68×4.5 mm. Den är slagen i grönblå färg vilket också datumstämpeln på mottagardelen är.

Kjeldaas nummerstämpel

I cirkulär den 29 januari 1910 meddelas att försök skall inledas vid Stockholm 1 med en av pakmesteren vid Kristiania postkon-

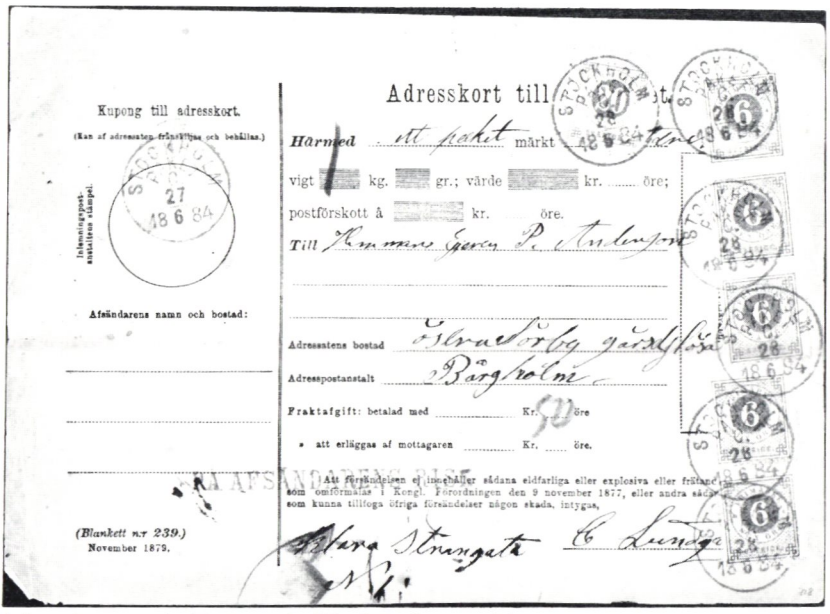

Bild 53. Adresskort med sidstämpeln På afsändarens risk.

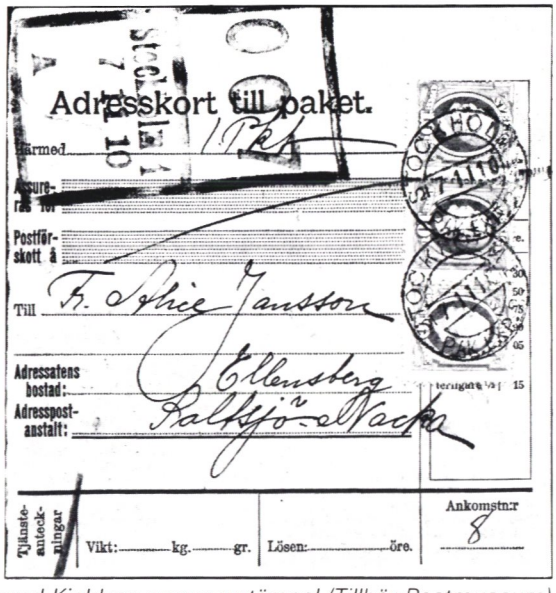

Bild 54. Adresskort med Kjeldaas nummerstämpel (Tillhör Postmuseum).

tor O Kjeldaas uppfunnen roterande automatisk stämpel. Avtryck av stämpeln skall anbringas på paket och adresskort i stället för föreskriven etikett. Försöket skulle ursprungligen pågå under februari 1910 men förlängdes och kom att pågå även under mars, oktober och november 1910. Försöket förefaller inte ha slagit väl ut för stämpeln återkommer inte senare vare sig i Stockholm eller på någon annan ort. Något enstaka adresskort med stämpeln finns bevarat och den återges i bild 54.

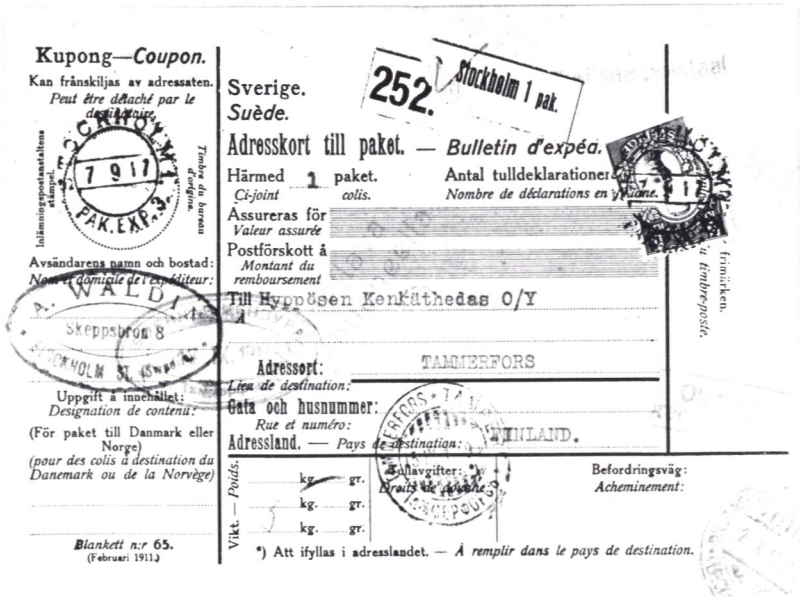

Bild 55. Adresskort med 198 öre till Finland som trots det skadade märket har ett stort dokumentariskt värde. Bland annat har det stämpeln Oförtullat reexportgods. Den högra av de ovala stämplarna är en rysk censurstämpel från Tammerfors.

Oförtullat reexportgods

Som nämnts tidigare under etikettavsnittet fanns särskilda regler för paket som innehöll oförtullat reexportgods. Försändelsen skulle förses med en särskild etikett och adresskortet med en stämpel. Utseendet på denna stämpel framgår av adresskortet i bild 55. Stämpeln är ca 30×12 mm och i gråviolett färg. En stämpel med texten Restitutionsgods med mycket snarlikt utseende förekommer även men denna är endast känd från 1920-talet.

Öppnat Kontrollstationen i Boden

Under första världskriget hade exportförbud införts på en lång rad varor. För att ytterligare försvåra utförsel infördes den 30 november 1916 förbud mot "införande av åtskilligt exportförbjudet gods till visst område inom Norrbottens län". För kontrollen av att detta förbud efterlevdes skulle de postpaket som var adresserade till orter inom området öppnas. Denna kontroll utföres av postpersonal och skulle ske i Boden och Haparanda. I Haparanda kontrollerades de paket som var avsända från Haparanda och i Boden kontrollerades paket avsända från övriga orter.

Reglerna finns utförligt återgivna i Svensk Författningssamling 1916:451 och 452. Där heter det bland annat att adresskorten efter verkställd kontroll skall förses med notering "Öppnat kontrollstationen i . . ." jämte namnet å kontrollstationen. För detta ändamål användes i Boden en särskild stämpel vilken är känd på ett antal adresskort. Ett sådant adresskort återges i bild 56. Stämpeln är violett och 50×30 mm.

Några adresskort till paket som är kontrollerade i Haparanda har inte kunnat återfinnas. Hur noteringen skedde där är därför inte känt.

Införselförbudet omfattade ursprungligen området inom 10 km från den finska gränsen och det område som låg inom 10 km från järnvägen mellan Boden och Karungi. Haparanda stad var dock av någon anledning undantagen. Från den 21 februari 1919 utökas zonområdet något, och den 15 november 1919 upphör förbudet helt och hållet.

De postanstalter som tillhörde det ursprungliga området var Afvafors, Bjurå, Boden, Bäverbäck, Degerselet, Gunnarsbyn, Hedenäset, Hedenoret, Holmfors,

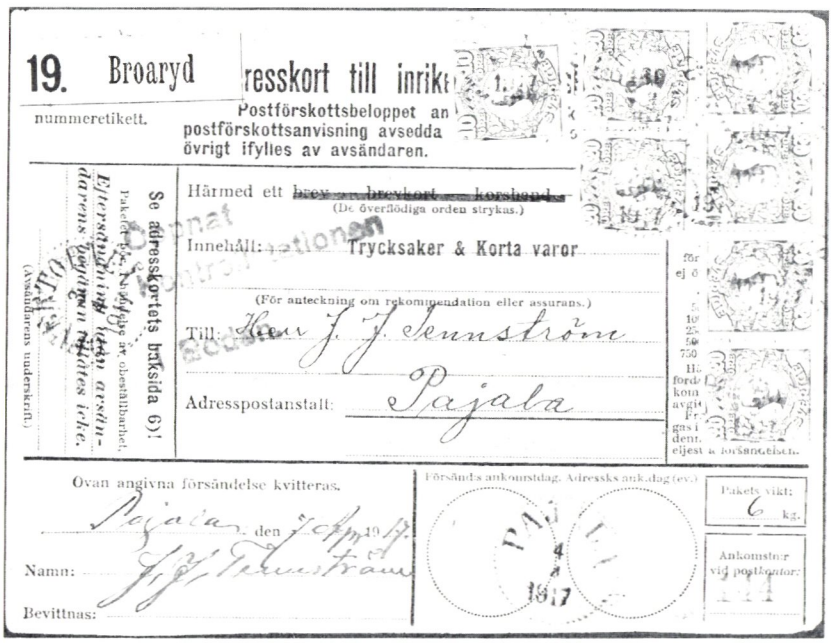

Bild 56. Adresskort med stämplen Öppnat kontrollstationen i Boden.

Hundsjön, Hvitvattnet, Jarhois, Jouksengi, Karungi, Korpikå, Kuivakangas, Kärrbäck, Lappträsk, Ljusså, Lomkärr, Luppio, Mattila, Morjärv, Niemisel, Nikkala, Orrbyn, Pajala, Pello, Risudden, Räktjärv, Seskarö, Skogskärr, Skogså, Svanstein och Öfvertorneå. När området utökades den 21 februari 1919 kom det även att omfatta Bondersbyn, Båtskärsnäs, Espinära, Kalix, Sangis, Säivis, Vassen, och Vånafjärden.

Transporttillstånd för smör

Det första världskriget medförde även andra restriktioner för den inrikes pakettrafiken. Det blev sålunda förbjudet att sända en hel del ransonerade varor. Man sökte även förhindra förmalning i privat regi genom att införa förbud mot att sända handkvarnar eller delar därav med posten. Mest regler fanns det dock när det gällde försändelser med smör. Inledningsvis förbjöds försändande av smör. Från den 29 juli 1918 kunde dock tillstånd ges av Folkhushållningskommissionen (FHK). Detta tillstånd skulle inhämtas av kommissionen i det län paketet skulle skickas till. Ansökan skulle åtföljas av ett ifyllt adresskort. Tillstånd meddelades sedan genom att en speciell stämpel sattes på adresskortets baksida. Sådana adresskort finns för närvarande kända från cirka fem län och ett exempel visas i bild 57. På paketomslaget skulle posttjänstemannen skriva "Transport medgiven" samt sätta sin signatur och stämpel. Den 19 april 1919 meddelas i cirkulär att kravet på transporttillstånd upphört från den 17 april. Dessförinnan hade ett antal handels- och mejeriföretag fått möjlighet att sända smör för FHK:s räkning utan särskilt tillstånd i varje enskilt fall.

Övriga stämplar

Från utväxlingspostanstalter förekommer sidostämplar av typen PAK. FÖRUTSÄNT DEN . . . Dessa är kända på adresskort från utlandet och användes när paket skickades iväg före adresskortet, vilket till exempel förekom när tre olika paket med samma adresskort ankom vid olika tidpunkter.

Ett antal övriga stämplar med mindre reglementarisk betydelse förekommer även. Av de som särskilt var avsedda för pakettrafiken kan följande nämnas.

– Stämplar med texten Skrymmande (såväl med som utan ram)

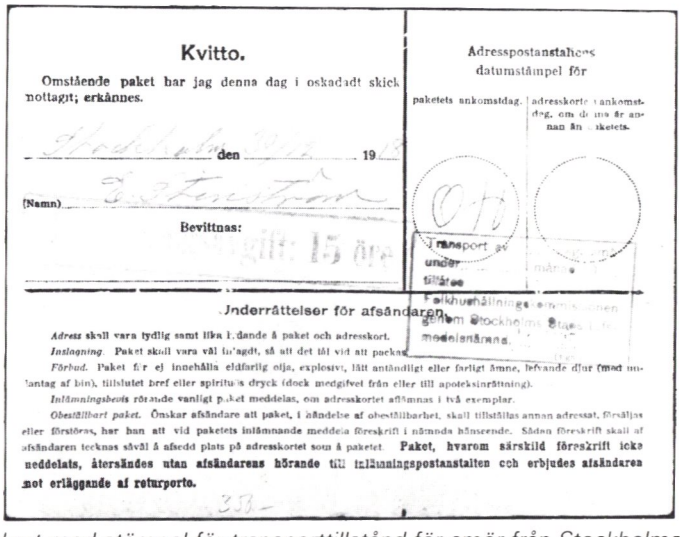

Bild 57. Adresskort med stämpel för transporttillstånd för smör från Stockholms stads folkhushållningskommission. Adresskortet har dessutom stämpel för hemforsling av samma slag som återges i figur 5.

– Stämplar med uppgift om vilken postanstalt paketet skall avhämtas på
– Stämplar med ortsnamn som tillsammans med handskrivet nummer användes i stället för etikett.
– Stämplar som anger att paketet ankommit söndrigt eller med skadat omslag
– Stämplar som anger att tullen betalts av avsändaren.

Vidare förekommer stämplar om hemforsling som närmare kommenteras i avsnittet om hemforsling.

Andra reglementariska bestämmelser

Inom pakettrafiken fanns i övrigt en lång rad regler och bestämmelser. Någon uttömmande redovisning av dessa kan inte ske här. I stället behandlas här endast vissa förordningar som har speciell betydelse för samlandet av posthistorisk dokumentation eller är speciellt intressanta ur kulturhistorisk synpunkt.

Adressbrev

Adresskorten infördes först den 1 januari 1878. Dessförinnan användes så kallade adressbrev. Under en relativt lång period fortsatte man att använda adressbreven parallellt med adresskorten, men dessa blir med tiden mer och mer sällsynt förekommande. År 1894 avskaffas de i den inrikes trafiken. Till Danmark fick de användas till 1899 medan de till Norge fick användas ända till 1911. Det förefaller dock ha varit så att Postverket helst såg att man använde adresskort. Det anges bland annat i ett cirkulär år 1900 att när adressbrev används till Norge skall ett adresskort skrivas ut av postanstalten.

Vissa formkrav fanns även för adressbrevet. Bland annat gällde en maxvikt på 15 gram. Var paketet låst (eller läst som det hette med den tidens språkbruk) kunde nyckeln dessutom fogas till adressbrevet. Detta senare gällde även om adresskort användes.

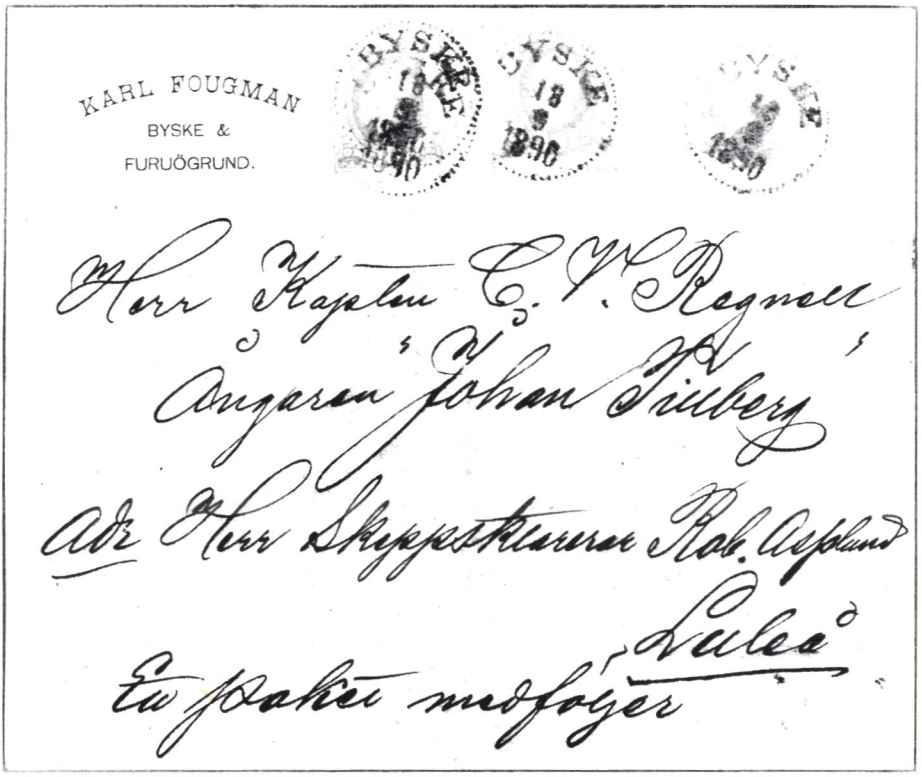

Bild 58. Adressbrev till inrikes paket på 0–0.5 kg. Paketet är kvitterat på adressbrevets baksida.

Det skall även noteras att lättare oassurerade tjänstepaket kunde sändas utan adresskort eller adressbrev. Dessa paket frankerades då med tjänstemärken på försändelsen.

Kvitto på paket

På vanliga oassurerade paket fick avsändaren normalt inget inlämningskvitto. I det fall han önskade sådant fick han skriva ut ett dubblettexemplar av adresskortet. Detta försågs då med stämpel och notering om vikt, och porto och lämnades sedan som kvitto till avsändaren. Sådana kvitton finns bevarade för såväl inrikes som utrikes paket. Ett exempel visas i bild 59.

Var däremot paketet assurerat meddelades alltid kvitto. Detta skedde på samma formulär som för övriga assförsändelser (Blankett 134).

Frankeringstvång och frankeringsfrihet

Från 1873 till den 10 mars 1905 rådde frankeringsfrihet för oassurerade inrikes paket. Det innebar att de kunde avlämnas ofrankerade och mottagaren fick betala portot. Inledningsvis fick mottagaren betala vanligt paketporto utan något tillägg. Från den 1 juli 1896 uttogs dock ett tillägg på 10 öre per paket. Tillägget på 10 öre förekom även i trafiken med Danmark och Norge. Här hade det dock funnits redan 1881. För dessa länder rådde frankeringsfrihet ända till 1 januari 1920. I bilderna 60 och 61 visas exempel på ett paket med och ett utan tillägget på 10 öre.

För paketposten till utlandet rådde i många fall helt eller delvis frankeringsfrihet. Ibland uttogs dock ett tillägg för ofrankerade försändelser. Beträffande de så kallade Postpaketen rådde däremot alltid frankeringstvång. Ofrankerade adresskort från Sverige till utlandet förekommer i mycket litet antal. I motsatt riktning förekommer de i ganska stor mängd och ger stora möjligheter till dokumentation av olika portosatser. Det bör dock observeras att tull och avgifter för förtullning ofta redovisas i lösenbeloppet.

Vid eftersändning eller returnering tillkom varje gång en ny befordringsavgift. Någon ny avgift för postförskott och assurans tillkom dock ej. I bild 62 visas ett postförskottsadresskort som eftersänts ett flertal gånger.

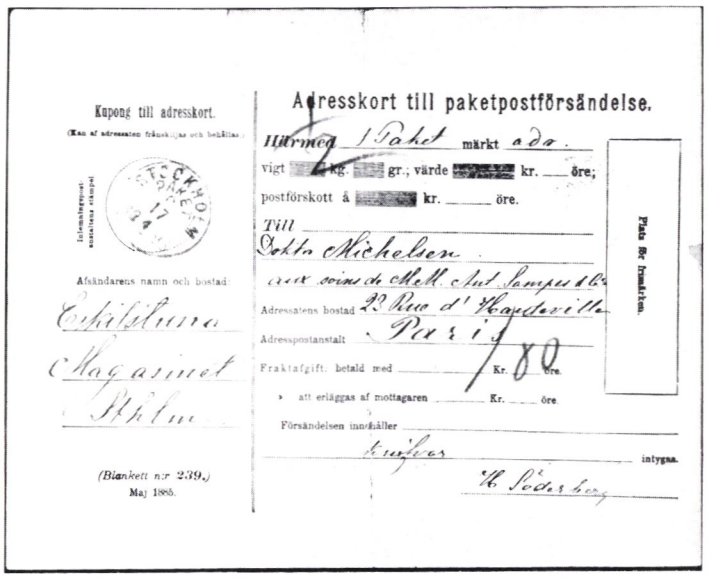
Kupong till adresskort.
(Kan af adressaten frånskiljas och behållas.)
Inlemningspost-anstaltens stämpel
Afsändarens namn och bostad:
Eskilstuna
Magasinet
Sthlm
(Blankett nr 239.)
Maj 1885.

Adresskort till paketpostförsändelse.
Hiermed 1 Paket märkt adr.
vigt 4 kg. gr.; värde kr. öre;
postförskott å kr. öre.
Till
Dokta Michelsen
aux soins de Mess. Ant. Sampes & Cie
Adressatens bostad 23 Rue d'Hauteville
Adresspostanstalt Paris
Fraktafgift: betald med Kr. 80 öre.
» att erläggas af mottagaren Kr. öre.
Försändelsen innehåller
kniffver intygas.
H. Söderberg
Plats för frimärken.

Bild 59. Exempel på kvitto i form av dubblettadresskort.

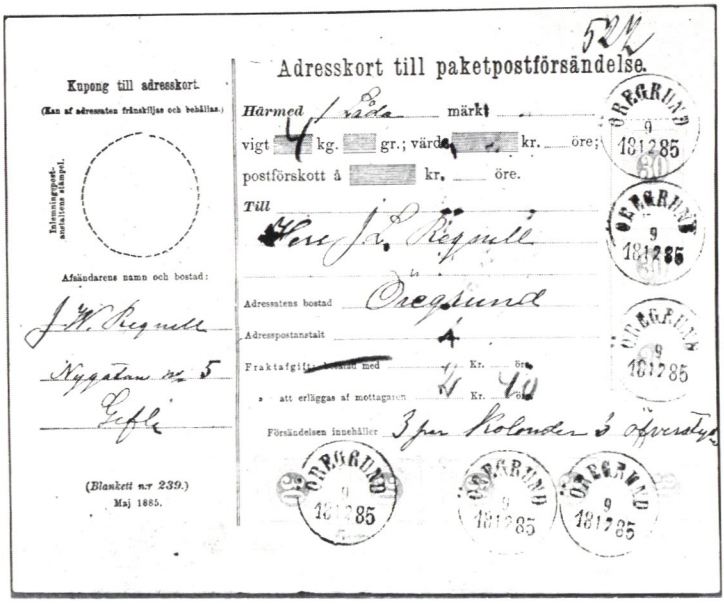

Bild 60. Adresskort till paket som lämnats in ofrankerat och blivit löst med lösenmärken. Portot är 240 öre för 4 kg och således det samma som om det skulle ha betalats av avsändaren.

Bild 61. Adresskort till ofrankerat paket. Adressaten har här fått betala ett tillägg på 10 öre utöver ordinarie taxan 30 öre. Det framgår av noteringarna att porto fördelats med 27 öre till Sverige och 13 öre till Danmark. Av grundavgiften tillföll 22 öre Sverige medan tilläggsavgiften på 10 öre delades lika mellan länderna. Av noteringar på baksidan framgår även att paket som innehållit två nycklar har belagts med 2 öre i tull.

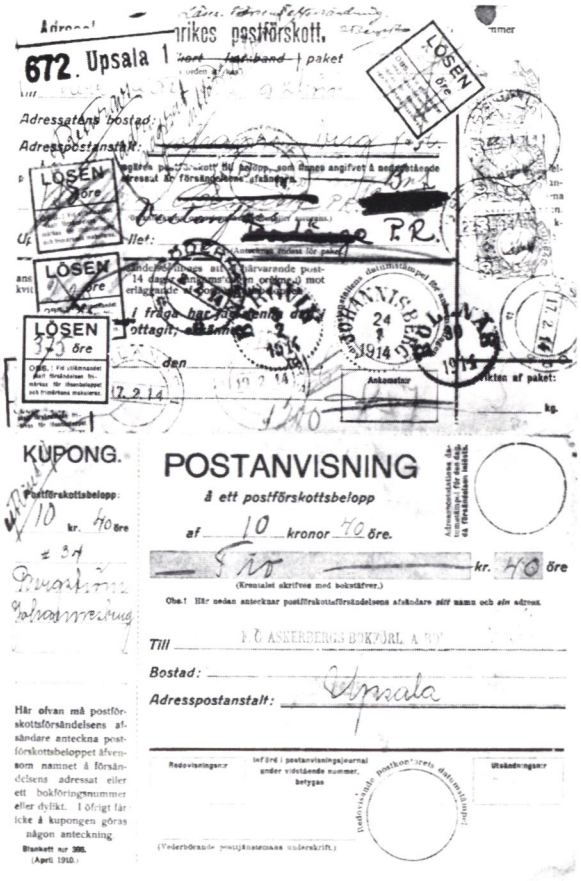

Bild 62. Adresskort till postförskottspaket som eftersänts fem gånger. Befordringsavgiften utgjorde 75 öre och postförskottsavgiften 15 öre. Vid varje eftersändning har ytterligare en lösenetikett satts på och lösenbeloppet höjts med 75 öre så det till sist blivit 375 öre.

Frimärkning

I förordningarna finns angivet att lämpliga frimärkesvalörer bör användas så att frimärkenas antal må kunna begränsas till det minsta möjliga. Någon del av texten på adresskortet fick inte täckas. Var platsen otillräcklig på skulle de återstående frimärkena anbringas på ett särskilt papper som fästes till adresskortet med postanstaltens sigill. Detta papper skulle ha en anteckning om hur mycket frimärken som anbringats på det. I bild 63 visas exempel på ett adresskort av detta slag.

I övrigt innehåller reglementena vid denna tid mycket omfattande regler om hur paket skall slås in och framför allt beträffande utrikes paket vad de får och inte får innehålla. För inrikes paket finns således bland annat angivet förpackningsregler för paket som "innehåller för rättskemisk undersökning avsedda återstoder av födoämnen, som afliden person före döden förtärt". För paket till Ryssland innehållande klingande mynt finns också regler för förpackningens utförande. Här skulle man ta en cirka 5 cm tjock bräda och i det borra hål med lämplig diameter, stoppa ned mynten i hålen och sedan spika en 2.5 cm tjock bräda däröver.

De mest intressanta reglerna är dock de som finns beträffande paketens innehåll. De ger en lång rad intressanta informationer om den tidens förhållande. Inte minst

Bild 63. Adresskort med frankering på vidhäftat papper. Befordringsavgiften är 75 öre och assavgiften 10805 öre.

om vad man i olika länder var rädd för och ville skydda sig emot.

Omkring 1890 framgår exempelvis i reglementena tydligt den rädsla som rådde för vinlusens (fylloxerans) härjningar. För paket till Ryssland heter det bland annat att "försändelser med levande växter skall åtföljas av intyg att de ej innehålla vinrankor och att avsändaren å sin mark eller i sina växthus inte har vindruvor satta". För paket till Grekland är man mera rak på sak och förbjuder "sådana blad och buskar varmed phylloxeran kan införas".

Beträffande införsel av vapen fanns också restriktioner. Till Italien var det förbjudet att sända pistoler och revolvrar med en piplängd *under* 171 mm. Till Turkiet däremot var det förbjudet att sända revolvrar som hade en längd *över* 15 cm.

Levande djur var det normalt ej tillåtet att sända som paket. Ett undantag utgjorde levande bin som fick sändas i inrikes paket enligt ett cirkulär från den 29 maj 1909. Till Norge hade det dock varit tillåtet att sända bin i paket redan från den 2 november 1888.

Statistik

Som källa för den följande statistiköversikten har använts Postverkets bidrag till Sveriges officiella statistik. Detta tabellverk utkom en gång per år och var mycket omfattande. Där angavs bland annat hur många försändelser som skickats av olika slag, delvis till och med redovisat per postkontor. I tabell 18 redovisas dock endast siffrorna på risknivå.

Statistikens uppläggning varierar något över tiden. Sålunda saknas uppgifter om postförskott före 1887 och efter 1905 finns ingen uppgift om assurerade postförskott. Från 1918 finns en särskild redovisning av antalet försända ilpaket. Dessa uppgifter framgår av tabell 19. Här finns även särredovisat de ilpaket som sänts utan extra avgift. Som framgår av kapitlet om ilpaket ovan var detta främst tjänstepaket och medicinförsändelser.

Tabell 18. Antal försända inrikes paket 1885–1920, 1 000-tal.

År	Vanliga paket	Assurerade paket	Varav med postförskott	
			Vanliga	Assurerade
1885	302	32		
1886	301	35		
1887	339	39	65	
1888	354	39	65	
1889	366	41	76	
1890	391	41	84	
1891	395	42	84	
1892	413	42	90	
1893	360	41	108	0.445
1894	432	43	128	0.304
1895	459	46	134	0.339
1896	512	49	153	0.422
1897	592	52	178	0.391
1898	664	57	208	0.435
1899	734	60	238	0.453
1900	809	64	271	1.004
1901	916	68	300	0.551
1902	984	70	312	0.779
1903	1156	71	387	1.453
1904	1214	76	402	1.119
1905	1469	83	527	1.050
1906	2154	98	801	
1907	2669	110	1009	
1908	2991	118	1152	
1909	3342	128	1296	
1910	3689	143	1445	
1911	4200	159	1583	
1912	4751	172	2010	
1913	5094	172	2176	
1914	5071	184	2205	
1915	5351	192	2168	
1916	5770	247	2347	
1917	7195	376	2470	
1918	7991	665	2921	
1919	8620	628	2815	
1920	9097	356	2939	

Tabell 19. Antal försända Ilpaket 1918–1920, st.

År	Totalt		Varav utan extra avgift	
	Vanliga	Assurerade	Vanliga	Assurerade
1918	173453	74223	41555	41973
1919	246394	59400	47327	31974
1920	214705	35270	59632	14434

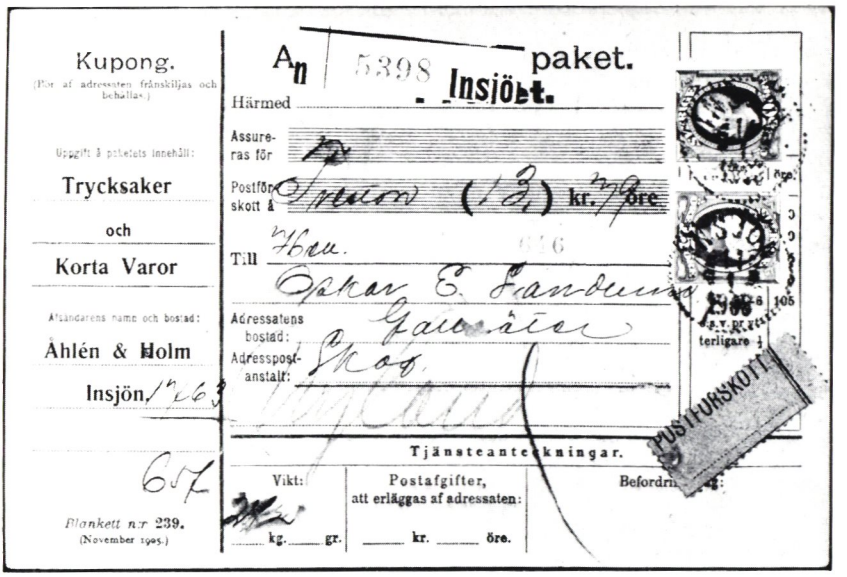

Bild 64. Adresskort sänt från Ahlen & Holm i Insjön. Av statistiken framgår att Insjön 1909–1911 var den postanstalt där det inlämnades flest postförskottspaket. Observera att nummeretiketten har en utformning av siffrorna som skiljer sig från det normala och att postförskottsetiketten genom en felaktig tandning blivit betydligt lägre än normalt.

Statistik över utrikes paket

En fullständig ländervis redovisning av statistiken över de utrikes paketen skulle bli alltför omfattande. På följande sidor redovisas därför endast de mottagarländer som det finns kända bevarade adresskort till. På detta sätt täcks dock alla betydande mottagarländer in. Ett undantag är dock Persien som var största mottagare av assurerade paket från Sverige under åren 1912 och 1913. Under 1913 sändes exempelvis 3916 assurerade paket från Sverige till detta land. Det kan vidare noteras att statistiken inte blir länderindelad förrän 1887. Uppgifter finns dock dessförinnan om det sammanlagda antalet utrikes paket. År 1885 var detta 17032 vanliga och 1797 assurerade medan motsvarande siffror för 1886 var 18526 och 1614.

Enligt uppgift ingår postförskottspaketen även i antalet vanliga paket från och med 1892, men ej dessförinnan. Det senare förefaller något märkligt med tanke på den jämna utveckling som antalet paket visar mellan 1891 och 1892.

Tabell 20. Antal paket sända till Belgien 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	217	191	211	241	264	305	281	378	327
Assurerade paket	31	23	17	17	18	30	34	14	25
Postförskottspaket	18	2	10	10	17	16	9	13	9
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	551	451	620	578	499	482	578	560	561
Assurerade paket	30	35	27	31	28	22	39	38	38
Postförskottspaket	16	22	12	8	16	5	26	21	18
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	881	880	1149	1177	1400	1881	1923	2076	2241
Assurerade paket	133	62	79	118	91	104	62	85	95
Postförskottspaket	26	55	40	59	53	78	53	99	100
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	1196	2	–	10	26	888	1834		
Assurerade paket	37	–	–	–	–	–	28		
Postförskottspaket	81	–	–	–	–	–	–		

Tabell 21. Antal paket sända till Danmark, Island och Färöarna 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	3869	4327	4130	4028	4186	4061	4049	4389	4620
Assurerade paket	452	423	429	465	513	523	536	459	528
Postförskottspaket	479	509	589	433	469	547	443	459	519
Ass postfskt paket							–	–	3
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	4927	5923	6312	5969	6854	6935	7490	8495	8995
Assurerade paket	537	527	535	460	588	556	888	788	787
Postförskottspaket	519	713	657	556	586	679	611	928	802
Ass postfskt paket	–	–	2	–	4	–	4	1	–
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	9335	11151	12100	13162	14766	16030	17424	18636	19619
Assurerade paket	846	795	844	979	972	1112	1293	1484	1464
Postförskottspaket	841	1290	1233	1118	1303	1499	1577	1710	1668
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	11950	22898	25288	18787	15935	22214	32148		
Assurerade paket	1190	1568	1833	1742	1931	2190	2810		
Postförskottspaket	1622	2265	3360	2773	1520	1468	1648		

Tabell 22. Antal paket sända till Finland 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	2341	2796	2277	2373	2530	2345	2393	2683	3101
Assurerade paket	274	265	251	272	305	176	204	219	321
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	140
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	4735	6956	9064	10811	9488	10188	9826	10509	11974
Assurerade paket	317	280	410	371	256	236	270	292	286
Postförskottspaket	1189	2290	2502	3236	3015	2958	3046	3136	3960
Ass postfskt paket	–	–	–	–	–	8	5	9	17
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	11431	14066	15452	16489	18509	19390	18366	23201	25503
Assurerade paket	360	362	479	515	555	558	668	593	639
Postförskottspaket	3089	4698	5736	5458	6105	6626	5852	7677	9509
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	25177	58873	81827	86725	16328	40300	48872		
Assurerade paket	5279	9409	23975	31526	3343	4107	10071		
Postförskottspaket	7250	1436	–	–	–	–	11		

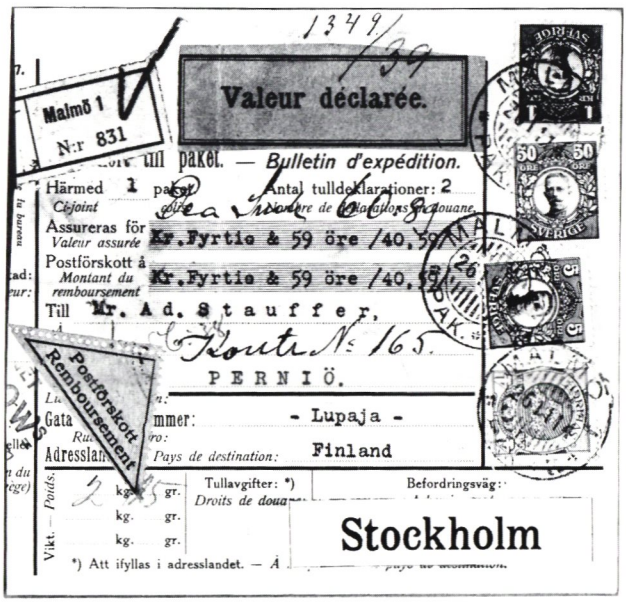

Bild 65. Adresskort till assurerat postförskottspaket till Finland. Postförskottsavgiften är 45 öre för 30–45 kr och assuransavgiften är 14 öre för 216 kr. Statistik över assurerade postförskott finns endast för åren 1893–1904 och antalet var då enligt statistiken mycket lågt.

Tabell 23. Antal paket sända till Frankrike och Monaco 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	1384	1348	1595	1781	1564	1543	1494	1749	1822
Assurerade paket	88	97	95	160	85	113	119	187	184
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	66	96	136	63
Ass postfskt paket							–	25	40

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	2051	2559	3102	2600	4049	3374	3137	3889	3955
Assurerade paket	170	189	595	171	276	276	281	245	264
Postförskottspaket	69	79	137	89	160	170	133	124	89
Ass postfskt paket	15	4	3	1	2	9	–	2	3

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	4153	4325	4503	4843	5014	5964	6216	8070	7964
Assurerade paket	319	418	641	682	728	879	934	981	1103
Postförskottspaket	137	142	152	190	194	197	207	251	297

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	4208	1925	3074	1536	1662	3574	5803
Assurerade paket	804	–	–	–	–	4	695
Postförskottspaket	259	–	–	–	–	–	10

Tabell 24. Antal paket sända till Italien och San Marino 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	197	186	172	239	243	269	213	292	303
Assurerade paket	12	15	17	24	17	13	24	24	25
Postförskottspaket	15	4	9	6	7	12	11	12	1

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	325	460	567	494	564	697	920	927	813
Assurerade paket	25	29	37	26	58	66	76	38	50
Postförskottspaket	13	16	17	32	27	22	16	25	25
Ass postfskt paket	–	1	1	–	–	–	–	–	–

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	921	1266	1386	1735	1813	2765	2767	2804	2994
Assurerade paket	62	53	50	79	89	95	121	143	152
Postförskottspaket	23	40	77	236	156	75	231	427	441

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	2242	1625	981	722	235	2339	2323
Assurerade paket	99	55	–	–	–	–	245
Postförskottspaket	164	143	–	–	–	–	12

Tabell 25. Antal paket sända till Nederländerna 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	176	162	179	185	219	302	410	377	388
Assurerade paket	5	6	9	8	16	12	10	22	25
Postförskottspaket	56	7	11	10	23	9	23	22	12
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	409	597	754	529	966	778	950	1104	1147
Assurerade paket	27	32	28	63	35	34	47	29	44
Postförskottspaket	11	35	17	23	19	25	51	44	65
Ass postfskt paket	–	–	–	1	–	1	1	–	3
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	1084	1052	1220	1449	1580	1768	2103	2320	2433
Assurerade paket	41	46	56	45	91	49	75	87	99
Postförskottspaket	45	70	64	83	78	115	107	106	133
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	1936	1786	1626	1241	1820	2438	5088		
Assurerade paket	113	221	179	431	321	411	648		
Postförskottspaket	120	143	69	46	128	120	18		

Tabell 26. Antal paket sända till Norge 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	5988	7068	7052	7892	7951	7281	7750	8039	8852
Assurerade paket	553	529	507	544	561	565	562	481	446
Postförskottspaket	3327	3572	2943	2823	2469	3145	2032	2134	2317
Ass postfskt paket							6	5	3
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	10225	13393	12568	12987	10785	13974	13885	16195	16033
Assurerade paket	453	479	659	1809	663	692	802	902	892
Postförskottspaket	2677	4513	4841	4449	4481	5564	5992	5629	4783
Ass postfskt paket	6	23	17	5	16	9	8	2	12
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	12754	12291	12395	13992	15490	18450	20321	21843	25080
Assurerade paket	943	965	1001	1040	1082	1116	1384	1585	1659
Postförskottspaket	4053	3588	3770	4197	4287	5721	6612	7864	8973
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	25776	29645	35580	38760	26379	44996	45772		
Assurerade paket	1412	1871	7409	4065	4175	4065	3269		
Postförskottspaket	8325	8994	12843	16300	12219	12080	10029		

Tabell 27. Antal paket sända till Rumänien 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	1	3	3	14	11	9	19	15	37
Assurerade paket	1	–	–	1	1	1	2	–	1
Postförskottspaket	–	–	–	–	2	1	2	14	32
Ass postfskt paket							–	–	–

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	127	164	132	156	89	78	65	127	136
Assurerade paket	2	1	2	2	4	4	10	2	1
Postförskottspaket	32	35	15	8	12	16	3	23	29
Ass postfskt paket	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	209	279	281	287	270	354	341	448	691
Assurerade paket	3	3	3	5	7	5	5	4	23
Postförskottspaket	15	11	12	26	47	61	43	41	68

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	494	464	72	–	–	–	5
Assurerade paket	1	18	39	–	–	–	–
Postförskottspaket	73	6	8	–	–	–	–

Tabell 28. Antal paket sända till Ryssland (utom Finland) 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	208	152	147	172	199	254	337	317	332
Assurerade paket	28	25	16	20	26	37	41	42	78
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	384	657	808	1714	2246	2513	2352	2635	3438
Assurerade paket	44	65	46	74	86	85	84	107	101
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	3602	3402	6927	8878	6100	10174	12371	13057	16355
Assurerade paket	121	89	217	199	249	335	495	601	988
Postförskottspaket	–	–	–	–	1	–	–	–	426

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	24933	177849	193624	216877	1261	–	–
Assurerade paket	1433	102878	228074	310357	2114	–	–
Postförskottspaket	645	–	–	–	–	–	–

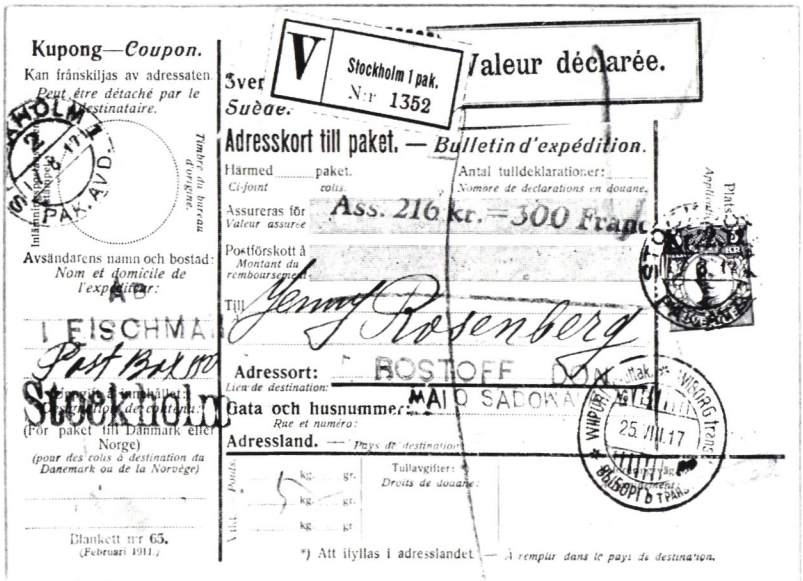

Bild 66. Adresskort till assurerat postpaket till Ryssland frankerat med 212 öre Gustav V i medaljong. Antalet asspaket till Ryssland nådde 1917 rekordnivån 310357. Postverket beslöt då att införa frimärken på 198 och 212 öre. I cirkuläret står att dessa äro avsedda huvudsakligen för frankering av adresskort till Ryssland och utsändes efter rekvisition. Den praktiska användningstiden för märken blev dock mycket kort då pakettrafiken med Ryssland inställdes relativt snart efter utgivningen den 6 juli 1917.

Tabell 29. Antal paket sända till Schweiz 1887—1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	399	434	438	435	434	508	482	581	639
Assurerade paket	41	57	62	48	71	89	98	118	124
Postförskottspaket	30	19	11	11	15	15	29	27	31
Ass postfskt paket							–	–	3
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	682	858	976	1207	1047	1200	1238	1392	1478
Assurerade paket	111	142	172	140	133	177	150	161	187
Postförskottspaket	37	37	45	47	55	80	86	48	80
Ass postfskt paket	1	1	–	–	3	3	1	2	1
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	1805	2220	2697	2337	2830	4750	2741	2916	3366
Assurerade paket	176	183	190	217	193	172	178	194	202
Postförskottspaket	49	83	106	106	108	182	121	185	172
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	1857	1928	1680	2412	1545	3054	4370		
Assurerade paket	178	458	542	817	512	672	1773		
Postförskottspaket	148	95	54	106	57	126	45		

Tabell 30. Antal paket sända till Storbritannien, Gibraltar och Malta 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	1543	1444	1759	2093	2274	2712	2800	3546	3475
Assurerade paket	51	34	67	70	101	79	54	134	196
Postförskottspaket	–	–	–	–	1	–	–	1	–

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	3825	4294	3042	6508	7933	6158	7080	8128	8283
Assurerade paket	218	288	197	396	144	417	390	356	446
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	7
Ass postfskt paket	–	–	–	–	–	–	–	–	1

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	8628	8010	9008	9865	10116	11731	12525	14109	14311
Assurerade paket	416	474	539	661	644	588	666	800	883
Postförskottspaket	12	11	23	10	14	86	54	65	68

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	14018	14441	8036	3054	1281	14109	21414
Assurerade paket	601	–	–	–	–	–	1242
Postförskottspaket	66	–	–	–	–	–	92

Tabell 31. Antal paket sända till Turkiet 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	28	5	41	35	23	40	18	40	33
Assurerade paket	5	2	3	3	2	6	1	1	3
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	37	54	103	51	62	103	107	133	152
Assurerade paket	4	10	7	6	6	13	13	14	31
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	2	3

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	225	226	260	376	387	527	677	1053	993
Assurerade paket	19	18	17	16	27	28	12	62	32
Postförskottspaket	9	14	26	20	26	40	70	163	128

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	643	237	171	33	5	1	61
Assurerade paket	35	1	–	–	–	–	–
Postförskottspaket	16	–	–	–	–	–	–

År 1920 ingår endast europeiska delen av Turkiet

Tabell 32. Antal paket sända till Tyskland 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	4411	4665	5139	5433	5815	6264	6223	6541	7133
Assurerade paket	474	485	551	536	507	585	571	591	663
Postförskottspaket	302	283	333	325	308	323	422	373	388
Ass postfskt paket							–	–	3

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	8636	11156	11891	13153	14272	15829	17261	18151	19554
Assurerade paket	617	898	970	938	910	1085	1094	1343	1175
Postförskottspaket	559	617	541	701	650	677	862	818	1118
Ass postfskt paket	3	–	6	3	4	8	5	1	8

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	23625	24304	26217	26586	29846	31291	33333	35251	37492
Assurerade paket	1890	1401	1599	1643	1686	1720	1852	2013	2440
Postförskottspaket	965	1092	1036	984	1194	1119	1129	1360	1793

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	29512	30009	43256	27213	9696	14021	32839
Assurerade paket	2062	3852	5777	5369	4506	15893	42845
Postförskottspaket	1292	981	963	316	193	343	127

Tabell 33. Antal paket sända till Ungern 1900–1920, st

	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908
Vanliga paket	307	180	349	350	638	651	608	641	536
Assurerade paket	11	8	10	8	13	6	10	31	11
Postförskottspaket	14	28	29	29	77	85	47	49	64

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917
Vanliga paket	998	1033	1232	1233	1397	1442	1654	3682	2107
Assurerade paket	20	22	46	69	30	41	10	635	89
Postförskottspaket	86	97	103	171	160	84	5	2	–

	1918	1919	1920
Vanliga paket	1057	62	200
Assurerade paket	13	4	98
Postförskottspaket	2	–	–

Tabell 34. Antal paket sända till Österrike 1887–1920, st (till och med 1899 inklusive Ungern)

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	422	420	463	594	608	664	632	749	740
Assurerade paket	49	50	40	50	51	35	133	120	94
Postförskottspaket	10	4	7	10	23	22	49	48	50
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	918	1187	1734	1446	1491	1456	1307	1594	2076
Assurerade paket	121	139	134	112	100	82	85	111	160
Postförskottspaket	57	76	89	99	83	90	66	75	209
Ass postfskt paket	1	3	–	–	2	1	1	–	3
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	2220	2207	2507	2637	2865	3733	4912	5096	5430
Assurerade paket	135	129	147	115	108	135	137	140	238
Postförskottspaket	258	157	145	184	191	297	449	529	563
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	4327	4530	5913	3649	1412	1392	3493		
Assurerade paket	168	143	768	217	160	889	6926		
Postförskottspaket	390	2	5	74	9	14	–		

Tabell 35. Antal paket sända till Kina 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	4	2	3	3	7	19	18	14	13
Assurerade paket	1	–	–	–	–	1	–	3	–
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	1896	**1897**	**1898**	**1899**	**1900**	**1901**	**1902**	**1903**	**1904**
Vanliga paket	24	33	32	36	22	13	16	42	19
Assurerade paket	1	7	–	2	4	5	8	6	4
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	1905	**1906**	**1907**	**1908**	**1909**	**1910**	**1911**	**1912**	**1913**
Vanliga paket	56	48	69	105	105	124	128	218	257
Assurerade paket	11	19	23	32	13	14	22	25	11
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	1	7
	1914	**1915**	**1916**	**1917**	**1918**	**1919**	**1920**		
Vanliga paket	230	330	173	1	29	71	162		
Assurerade paket	33	195	28	–	–	–	19		
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–		

Vissa år ingår även Korea i ovanstående siffor.

Tabell 36. Antal paket sända till USA 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	307	361	424	422	1004	455	1122	1111	998
Assurerade paket	29	30	47	39	76	39	102	91	94
Postförskottspaket	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	979	1115	654	1787	1549	1033	1639	1950	2115
Assurerade paket	104	111	81	176	88	107	205	200	199
Postförskottspaket	–	–	5	6	–	20	19	8	32
Ass postfskt paket	6	8	–	10	12	–	3	20	10

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	1953	3942	4827	5573	6335	7020	8225	9038	11988
Assurerade paket	205	225	240	236	203	208	204	237	188
Postförskottspaket	30	19	35	23	34	17	29	22	35

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	9462	8114	8128	198	–	3427	13083
Assurerade paket	131	87	8	–	–	2	114
Postförskottspaket	17	–	–	–	–	–	–

Tabell 37. Totala antalet paket till utlandet 1887–1920, st

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Vanliga paket	21728	23826	24268	26200	27652	27391	28697	31648	33611
Assurerade paket	2115	2063	2143	2273	2388	2340	2505	2526	2842
Postförskottspaket	4252	4400	3914	3628	3334	4158	3115	3240	3546
Ass postfskt paket							6	30	52

	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Vanliga paket	39646	50804	53605	60916	63153	65736	68948	77471	82822
Assurerade paket	2800	3243	3939	4823	3412	3907	4497	4703	4763
Postförskottspaket	5194	8455	8897	9274	9128	10377	11010	10944	11321
Ass postfskt paket	32	40	34	21	43	39	28	37	60

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Vanliga paket	84800	92474	104311	112804	121413	140786	150417	167147	185108
Assurerade paket	8534	5380	6323	6718	6918	7350	8389	12294	14651
Postförskottspaket	9661	11351	12572	12850	13992	16327	16801	20924	25115

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Vanliga paket	171926	365339	420326	405329	81274	158787	227880
Assurerade paket	14956	121112	269965	354615	17075	28235	70823
Postförskottspaket	20678	14070	17304	19615	14128	14156	11970